BUDAPEST, 1942. NOVEMBER 18. — II. ÉVFOLYAM 47. SZÁM.

MAGYAR FUTÁR

RAJNISS FERENC LAPJA

Ára: 20 fillér

HONVÉDROHAM A VÖRÖSÖK ÁGYUTŰZÉBEN

(Jánosffy Endre felvétele.)

(Jánosffy Endre felvételei

1.

A DON JOBBPARTJÁN rohamra készülődő vörös csapatok támogatására a szovjetütegek pergőtüzet indítanak a honvédállások ellen. Krátereket vágnak a robbanó gránátok a domboldalon, ahol a magyar hadsereg előretolt egységeinek lövészárkai húzódnak. A hatalmas robbanástól néhány méterre, a honvéd szakaszvezető az indulási parancsot várja . . .

2. ELÖRE! ROBBAN A GRÁNÁT MINDEN PERCBEN. Sárgásvörös tűz csap fel, reng a föld, füstoszlop gomolyog az égre, de a honvéd rohamcsapat áttöri hősi bátorsággal a tűzfalat, hogy a szovjetállások közelébe jusson. A haditudósító együtt halad az élcsapattal, s teljesíti a maga kötelességét. Fényképez . . .

3. ELÖRETÖRNEK A VESZÉLYEZTETETT FRONTSZAKASZON A HONVÉDEK. A tüzérségi pergőtűz földet, követ dobál a magasba, de nem tudja megállítani a lendületes rohamot

4. LÉPÉSNYIRE ROBBANT A SZOVJETGRÁNÁT! A baloldali honvéd megsebesült egy repeszdarabtól...

5. SEGÍT A JÓ BAJTÁRS . . . Pedig már új becsapódás remegteti meg a levegőt, közvetlen közelben . . .

PIUFSICH GÁBOR
repülőhadnagy, Kormányzói Dicsérő Elismerés a Hadiszalagon a Kardokkal

RÓNAY JÓZSEF
zászlós, Kormányzói Dicsérő Elismerés a Hadiszalagon a Kardokkal

ifj. SZABÓ ISTVÁN
hdp. őrmester, Magyar Bronz Vitézségi Érem a Hadiszalagon

SZEPESVÁRY SOLCZ DEZSŐ
hdp. őrmester, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem

MAGYAR HONVÉDEK!

a donparti tűzvonalban.)

7. TÚL A TŰZFÜGGÖNYÖN
A szovjettüzérség már kénytelen beszüntetni a tüzelést ezen a bozótos terepen, amely a vörös csapatok búvóhelye...

6. ←
A SEBESÜLT MAGYAR HŐS hátraszállításának nehéz útján is egymást érik a robbanások...

8. A TISZTÁS MAGASLATON
megkezdődik a közelharc a vörös erődítések körül. A honvéd kézigránátja bevágódik a szovjet kiserődbe!...

9. TELITALÁLAT!
A robbanás pillanatát teljes fedezésben várja a honvéd, de...

10. ...egy másodperc mulva már büszke örömmel nézi az eredményt... Az ellenség első vonala a honvédek kezébe került!

SZOVJETFRONT KITÜNTETETT MAGYAR HŐSEI:

VERESS LÁSZLÓ
ht. őrmester, Magyar Bronz Vitézségi Érem

WIRTH ISTVÁN
szakaszvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem Magyar Bronz Vitézségi Érem

DÉR FERENC
szakaszvezető, Magyar Bronz Vitézségi Érem

KARASZEK LÁSZLÓ
őrvezető, Magyar Bronz Vitézségi Érem

KISS IGNÁC
őrvezető, Magyar Bronz Vitézségi Érem

SZITA SÁNDOR
honvéd, Magyar Bronz Vitézségi Érem

BECSÜLD ÉS SZERESD
magyar áldozatkészséggel a fronton harcoló honvédet, aki szembenéz a halállal, a Haza örök életének védelmében!

HET eseményei

VITÉZ LŐFŐ DÁLNOKI MIKLÓS BÉLA ALTÁBORNAGY,
a Kormányzó Úr katonai irodájának új főnöke

MEGKEZDŐDÖTT BUDAPESTEN A KORCSOLYA-IDÉNY:
MEGNYILT A MŰJÉG!

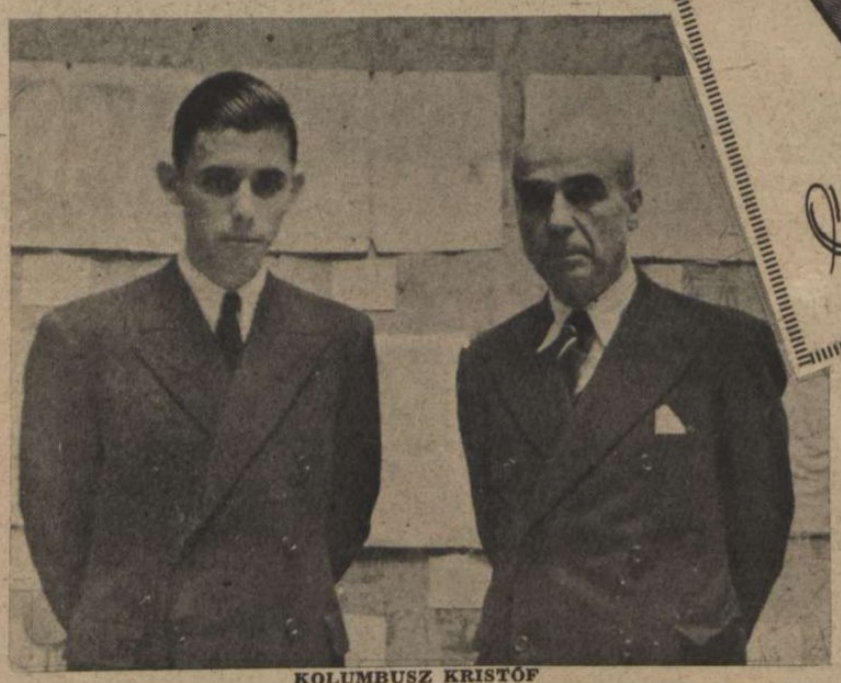

KOLUMBUSZ KRISTÓF
egyetlen élő leszármazottja, Carvajal Duque de Vergane (jobboldalon), mellette Vasquez Diaz, a híres spanyol festő

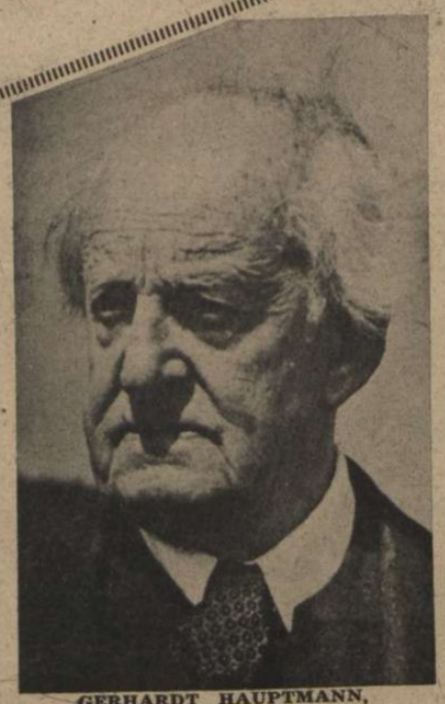

GERHARDT HAUPTMANN,
Németország legnagyobb írója, 80. születésnapját ünnepli

ELEKTROMOS—SZEGED: 4:2 (2:2)
Zavaros jelenet a Szeged kapuja előtt

ISZTAMBUL:
A TÖRÖK KÖZTÁRSASÁG
megalapításának évfordulóját ünnepelte Kemal népe

MOSCARDO TÁBORNOK,
Alcazar hős védője (jobboldalon) a spanyolországi nagy hadgyakorlaton, a csapatmozdulatokat figyeli

HÉTRŐL HÉTRE

V

Wickham Steed

az angol ujságíró, két évtizeden át kérlelhetetlen ellensége volt Magyarországnak s buzgó pártfogója a versaillesi és trianoni békeförmedvénynek. Itélőszéke „megközelithetetlen" magasságban lebegett valahol az ürben, ahová már nem hatolt fel egy megsebzett nép jajkiáltása, — csak az arany csörgése... A prágai külügyminisztérium titkos cseh iratainak rendezése közben, a tudósok rátaláltak Benes utalványaira, amelyek ékesen bebizonyitották, hogy Wickham Steed, a politikai erkölcsbiró nem volt szégyenlős fiú, de hazug volt és megvásárolt minden fellengős szava, a világtekintélynek örvendő „puritán" Times hasábjain! Csak egy összegben 200.000 pengőnyi sápot vett fel a cseh államkasszából, majd 300.000 pengőnek megfelelő, suhogó fontot s hogy ne legyen zavar a kifizetések körül, végül is havi zsoldos lett Benes szolgálatában. Evvel az emberrel kellett, hogy vitatkozzanak népük igazáért a magyar politikusok és ujságirók s ez az ember lett néhány hónap előtt a demokráciák nemzetközi sajtószövetségének elnöke... Uj és magas rangjának méltó megünneplésére, Németországban közzétették a megtalált utalványokat, hogy láthassa az egész világ Wickham Steed úr erkölcsi jogát a tisztességtelen sajtó vezetéséhez... Mert lehet bármi az újságíró véleménye, ha lelkének s agyának becsülete és tisztasága irányitja véleményét, de ha megvásárolható, ha idegen országok pénzéért hirdet politikát, gyűlöletet, erőszakot s pénzért ontja dicséretét készfizető gazdáira, akkor nem maradhat egy pillanatig sem erőtényező egyetlen ország közéletében sem. Százszor jobb, meggyőződéses konok emberek ellen küzdeni, mint barátkozni a korrupt, lélekben elaljasodott Wickham Steedekkel!...

3·20-ért lehet? —

ez a fogas kérdés a ponyva piacán. Nincs többé 20 filléres és 1 pengős ponyvaregény a sikeres hivatalos rendelkezések életbeléptetése óta, de a műfaj él, virágzik, testes kötetekben, a megengedett 3 pengő 20 filléres áron, amiért a becsapott olvasó 320 oldalt kap, kinosan felvizezett rémregényt, rosszabbat mint azelőtt s drágábban... Könnyű azt mondani, hogy ne olvasson a közönség ponyvát, de az értelmes embernek tudnia kell, hogy megszabott kereslet van könnyű, szórakoztató, fantáziás regényekben mindenütt a világon s ha ezt a keresletet nem elégitik ki, ízesen, jól megirt, ártalmatlan semmiségekkel, akkor a rossz, bűnös és drága ponyva is piacot talál s az áremelés csak a kiadók profitját növeli s a szegény embereket kárositja meg kissé eltúlzottan. Végigolvastunk egy ilyen új, árban lovasított, 3.20 pengős ponyvát. A címlap szerint Charteris irta, a regény angolból fordított, de honnan tudhatta volna egy ánglius rémiró, hogy minálunk mostmár 160 oldal helyett 320 oldalra kell kihúzni a véres bonyodalmakat?... Vették a könyvet jól és rosszul öltözött emberek a bódé előtt. Sokan. Fűzésen, kötésen, íráson ordit a sietség. Gyerünk, gyerünk. Leereszkedett a köd, fáznak az emberek, behúzódnak a takaró alá s mit csináljanak az árvák? Olvassák az ál-Charteris borzalmait. Vagyon fekszik ebben uram, árdrágitott formában is... Házban, vonaton, soffőrülésen, tétlenség és unott várakozás idején, gondoktól való menekülésben, komoly munka utáni fáradtságban, bizony nem szokás magas számtani rejtvényeket megfejteni s nagy figyelemmel olvasni a klasszikusokat... Ne nagyzoljunk önmagunk előtt s valljuk be, hogy kell, szükséges, igen széles rétegeknek azirott, színes mese s a nemzeti kultúrpolitika feladata kielégiteni ezt a vágyat, olcsón, hogy ki ne használhassák lelkiismeretlen kufárok nagyon drágán. A ponyvatermelés a nagy feladat s ideje van a komoly megbeszéléseknek és a tényleges munkának, az egyszerű és hatástalan tilalom helyett! Szabad ezt a józan tételt kissé — bizonyitanom?...

Az ál-Charteris,

az immár 3.20 pengős szabad ponyva nyelvezetén, az angol urak — csak néhány idézet felsorolásával, — imigyen beszélgetnek egymás között, a magyar nyelv szörnyű sérelmére: „A pasas ötlete volt..." „A kifosztott pasasé mellett volt a szobám..." „Ez a pasas a lúdtalpaival csak detektív lehet..." „Peters kiásta a pasast..." „Egy lóarcú pasas robogott el az autóm előtt..." „Mit gondol, ki a fene maga? Pofa be — felelte a lóarcú..." „Pofát eszi a fene — jegyezte meg találóan..." „Maga búval született ronda lófejű egyén!..." „A pasas, akit éppen pofoztam, előhúzta a pisztolyát..." „Hatalmas, marha ember volt..." „Amíg dumáltam, elvégezte megbizatását..." „A haverjaira figyeltem. A fene egye meg a gazembereit..." „Az ördögbe! Micsoda barmok vagyunk!..." „Húnyd le a pofád! — kiáltotta Bill..." „Hagyjuk a dumát, apus..." „Mondja a pofájába, hogy hazug gazember..." „Szintetikus dúbarom!..." „Tartsa nyugton a kezét Strange, vagy a tapétára kenem az agyvelejét..." „Egyszerűen odasiettem és a halántékához szorított revolverrel agyonlőttem..." „Terry vasmerev arccal kettétörte Strange gerincét a szék élén..." „Marha ötleteid megmutatták, hogy mit kell elkerülnöm..." „Egy idült agyhűdéses csevegései..." „A golyó körbeszaladt a hasában. Egyike volt a világ nagy mázlistáinak..." „További evésre vágyol?..." „Szétverte a pasas fejét a karosszékkel, mint a tojáshéjjat..." „Bill dörögve bejelentette, hogy Anny és Terry jegyesek, vagy mi a fenét csináltak..." Ezeket a kifejezéseket szennyes áradásban, milliomos „angol" urak, detektívfelügyelők s igen néha, rablógyilkosok használják a vastag, 3.20 pengős új regényben. Szegény magyar irodalom... Sok, sok nélkülöző, harcos, álmodó, fiatal magyar bajnoka a tisztességes tollnak: titeket kell összehívni őszinte beszédre, komoly tervek megtárgyalására, hogy alkotó erőtök elsöpörje ezt az „angolból fordított" és drága nyelvünket megrontó útszéli bürökirodalmat, — a lelkiismeretlen vállalkozók profitéhes papirpocsékolását!...

És ki ez a Charteris?

Látatlanban állithatjuk, hogy az ismertetett rémregény magyar változata, sohasem jelenhetett meg Angliában, tehát nem fordítás. Miért csaphatják be a vállalkozók a közönséget hamis állitásokkal? S ha mégis létezne egy vérszomjas zsidó Charteris, miért kell a könyvét magyarra fordítani? Mi köze a sajtószabadságnak ezekhez a buta, szellemtelen, csapnivalóan rossz, silány nyomdatermékekhez? Sir John Mannering, kinyitja fényes palotájában a könyvtárszoba ajtaját s egy hulla átesik a küszöbön... Nana, — mondja a jelenlévő nagy detektív. Igy kezdődik a regény, s azután hullák potyognak a mennyezetről, dörög a Colt, egyes halottak egyszerűen állva maradnak s a lőporfüstben felmerül a kérdés, hogy hol keresendő a mérgezett fogpaszta rejtélye, avagy ki ölte meg az éjjeli őrt?... A szivenszúrt amerikai felsikolt, Lady Mannering gőgösen elájul, a villany időnként kialszik, s a frakkos urak se szó, se beszéd, elkezdenek lövöldözni; — „köpd már ki, mit akarsz", — liheg a detektívfelügyelő, mire Terry visszájáról megvetően szájjonvágja az ópiumcsempészt; mindenki álszakállban rohangászik; a főhős lóhátról ráugrik egy gépkocsira és hat golyót ereszt egy Móric nevezetű francia egyénbe; jön a jacht, rajta az imádott nő kötelekben s a főhős rászáll az ellenségre repülőgépével, s félóráig keresi a kivezető utat a víz alatt, de végre felbukkan s különben is fő az egészség... A 300. oldalig senki sem tudja, hogy fiú-e, vagy leány s miért, hogyan, mi célból csapdossák egymást agyon a kerge angolok. Végre aztán minden kiderül. Kennedy főfelügyelő letartóztatja a többszörös gyilkost, de hozzá lép a drámai pillanatban az angol belügyminiszter s azt mondja: „Azonnal engedje el ezt az embert!..." Ez egy szent, ez egy igazságos nagy lélek, mert a külföldi és honi bűnszövetkezet mérgezett cigaretták millióival akarta kiirtani Anglia népét, hogy a zavarosban, az előkészitett páncélos, golyószórós gépkocsikkal kirabolják az összes angol bankokat. Botrány! Merénylet a haza ellen! Cacodil cianidost kevertek a cigarettákba és a levesbe!... Szerencse, hogy Sinclair ezredes leleplezte a bűnt s Terry vasmerev arccal eltörte a bandavezér gerincét az ősi vár lovagtermében, Sir Mannering kedvenc karosszékének támláján... Anglia megmenekült, — de miért nem tudunk mi is megmenekülni az álszakállas, irástudatlan Charterisektől?...

Heti Zs-krónika:

Eisenberg Mór 8 hónapi börtönt, Buxbaum Imre 1 esztendőt, Mészáros-Mandelbaum Mátyás 1 évet és 6 hónapot kapott — fajgyalázásért. Megállapithatjuk, hogy a zsidó vigaszversenyben a Mandulafa legyőzte a Vashegyet, viszont Buxbaum mérsékelt középsebességgel botlott át a börtön kapuján... Mühlrád Henrik feketén beszivárgott Magyarországba s már élelmiszerjegye és állása is volt, amikor elkapta a kerék s 6 hónapra a börtönbe sodorta, tiltott határátlépésért. Henrik, — sikeres volt ez a kirándulás?... A Szlovákiából történt zsidó beszivárgások elősegitése miatt, Budapesten Glückné — Friedlied Frederika, Erdős-Eichenbaum Ilona, Glückstein Margit, Weinberger Róza, Schwartz Mária és Fehér Mórné 10—15 napot a toloncházban töltenek. Mi ez kérem? Női brigád Izrael fiainak tömöritésére... Herskovits Dávid Szlovákiából Budapestre szökött, lakást bérelt, élelmiszerjegyeket szerzett s máris honi igazolványok beszerzését igérte meg jó pénzért Wolff Sándor és Schái Izsó pozsonyi zsidóknak, akik szintén olthatatlan vágyat éreztek Magyarország személyes boldogitása irányában. Herskovitsot a Meyer névre hallgató öccse segitette a csalásokban. Herskovits 8, Meyer 7 hónapi megtiszteltetésben részesült, a kitoloncolás előtt. Merthogy megtiszteltetés, hogy Herskovitsék nálunk — ülhetnek... Schlézinger Miklós főiskolai hallgató mérlegsúllyal agyonverte az apját, Schlézinger Herman kassai tollkereskedőt. Az elvetemült zsidó kamaszt a bíróság 8 évi fegyházra ítélte. A tárgyaláson kiderült, hogy az öreg tollkereskedő is betörte egyszer a fia fejét egy megvasalt cipővel. Nem volt érzék a családban — a pehelysúly iránt?... Klein Náthán pécsi zsidónál 200.000 pengő értékű vásznat találtak a detektívek. Náthánt letartóztatták s az árút elkobozta a hatóság. Klein Náthán 200 pengő készpénzzel és 400 pengős igérettel próbálta megvesztegetni a detektíveket. Úgy gondolta Klein, hogy körülbelül ekkora befektetéssel keres egy zsidó — 200.000 pengőt?... Thalbaum Jakab dési zsidót motalkócsalásokért 5 évi fegyházra ítélték. Thalbaum két megtévedt keresztényt rántott a bűn lejtőjére, akiket vele együtt súlyos ítélettel sujtott a bíróság. Még mindig nem tudják a dolgozó magyarok, hogy mit jelent a zsidó barátkozás?... Schillinger Simonné dúsgazdag budapesti magánzónő vidékre utazott rokonlátogatásra s az ünnepi liba élvezetes elfogyasztása közben, mint jólértesült fővárosi hirhordozó, avval vidámitotta vegyulladt fajtestvéreit, hogy nincs már semmi baj, mert az angolok nemsokára bevonulnak Budapestre. A bíróság 1 hónapi fogházzal jutalmazta a kiadós rémhirt. A rokonság talán még most is csodálkozik, hogy hol vannak az — angolok? Simonék pedig igy hirdethetnek a jövőben: „Ne dobja ki elhasznált angoljait, mert mindegyikért több hónapi fogházat kaphat..."

Tűlángolt a Parc

A MAGYAR FUTÁR 8 OLDALAS ÖSSZEFOGLALÓ

MAROKKÓBAN
A spanyol-francia határon a félholdas mohamedán minarett tornyából a müezzin imára hívja az arabs őslakosságot. A pálmákkal szegélyezett útakon most tankok dübörögnek s repülőgépek zúgnak a sivatag fölött. A népek csatája átcsapott Északafrika nyugati partjaira...

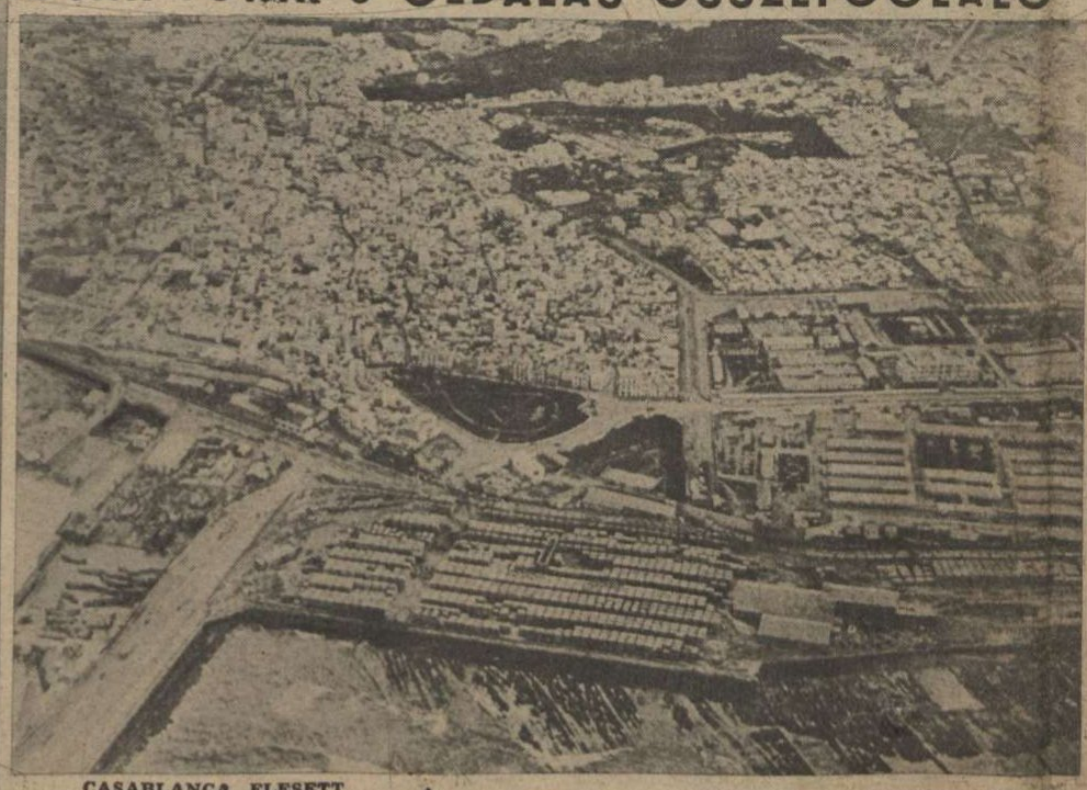

CASABLANCA ELESETT
A francia csapatok letették a fegyvert s a hadikikötőben horgonyzó hadihajók — közöttük a Jean Bart csatahajó is, — már az amerikaiaké...

CASABLANCA, A FRANCIA KORMÁNYZÓSÁGI PALOTA ÉPÜLETE

AZ ELFOGLALT FRANCIA HADIHAJÓK CASABLANCA KIKÖTŐJÉBEN
Az előtérben két romboló s mögöttük egy nehéz cirkáló. Összezsúfoltan vették fel a harcot az amerikai flotta ellen,

A háborús meglepetések láza újra végigviharzott Európán és az egész világon. Az egyiptomi nagy angolszász támadással egyidőben, amerikai csapatok szállottak partra Északnyugat-Afrikában s a váratlan hadmozdulatokból gyorsan kibontakozott a demokráciák hadvezetőségének az a terve, hogy Rommel hadseregét két tűz közé szorítsák s megszerezzék az uralmat a Földközi-tenger fölött. A hosszú hónapokon át elő-

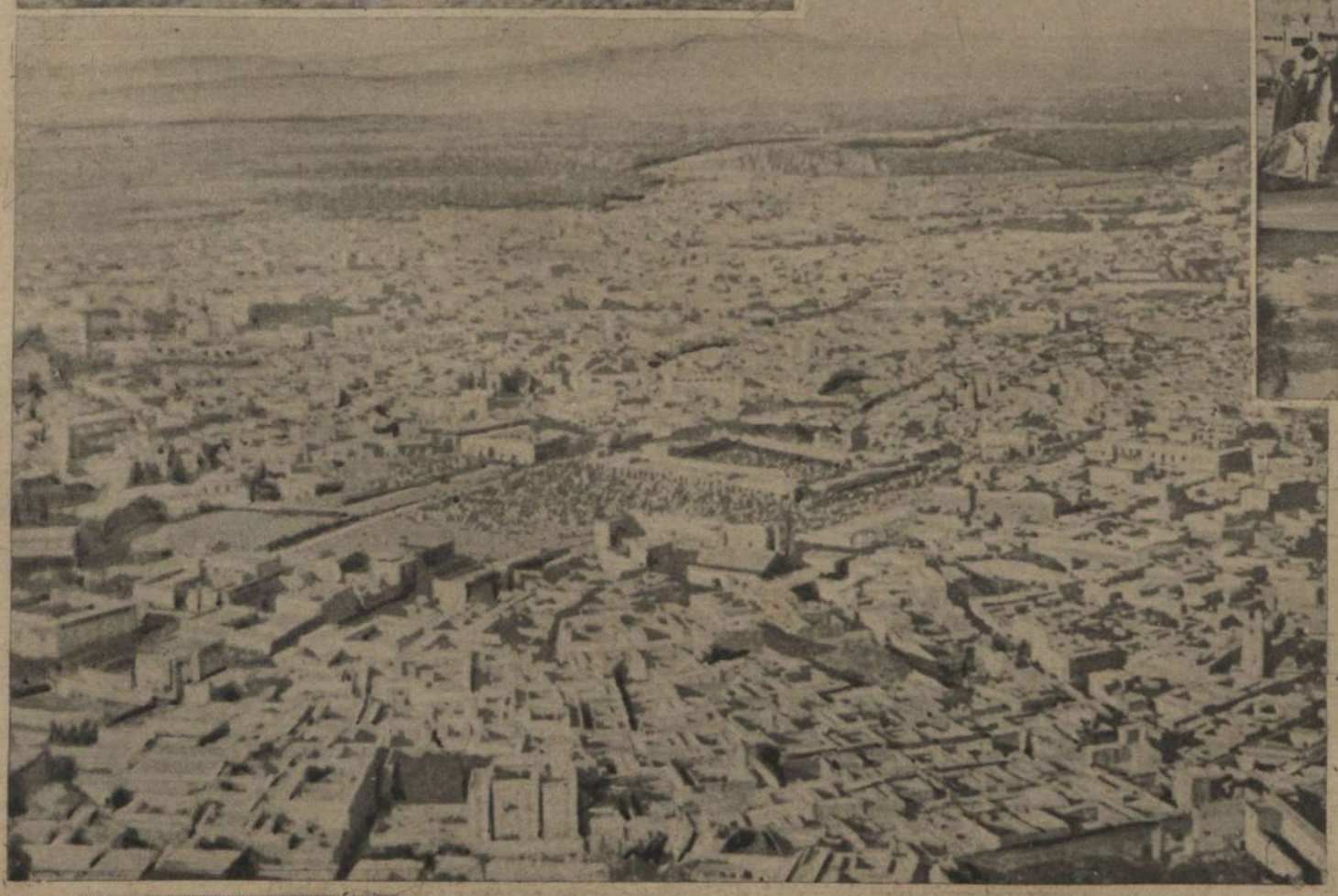

MARRAKECH (MAROKKÓ) VÁROSA,
Casablancától délre fekszik Francia Marokkó fővárosa. A régi várfalakon modern francia ágyúk... A piacon ősi, egyszerű élet. Az amerikai légierő hevesen bombázta a hét folyamán s ellenőrizhetetlen hírek szerint az angolszász csapatok már elfoglalták...

MARRAKECH LÁTKÉPE

a Földközi tengerért

KÉPJELENTÉSE A HÉT TÖRTÉNELMI HIREIRŐL

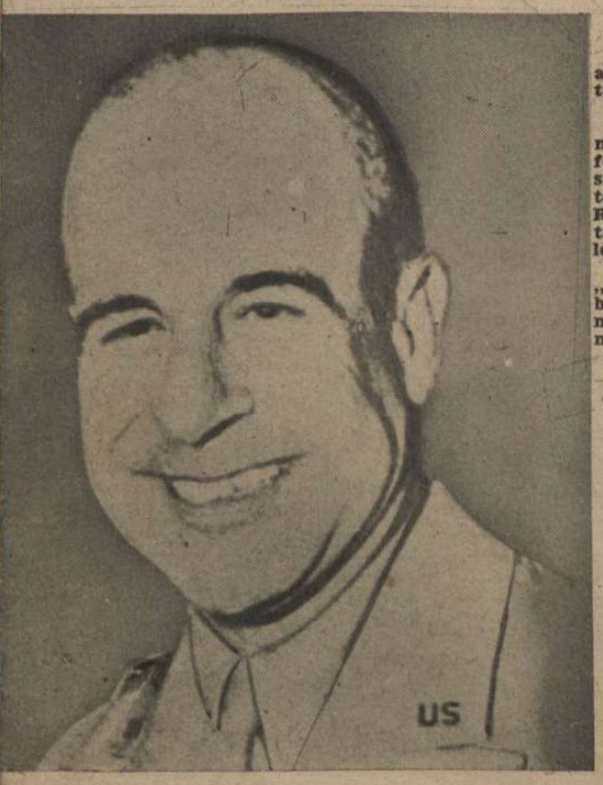

DOOLITTLE TÁBORNOK,
a francia gyarmatokra vezényelt amerikai légierő parancsnoka. Nem mindig nevét. A hét folyamán csak a mesébe illő csoda mentette meg az életét. Repülőgépének pilótáját agyonlőtte a levegőben egy német vadászrepülő s a „légi erőd" sok sebesülttel menekült meg az utolsó pillanatban a pusztulástól . . .

AMERIKAI TENGERÉSZKATONÁK PARTRASZÁLLÁSA
Az afrikai francia gyarmatokon ritka helyen ütköztek ellenállásba Eisenhower tábornok egységei s a parti akciók nagyobbszabású, veszélytelen hadgyakorlatokhoz hasonlítottak

készített együttes hadműveletek kezdeti sikere elkábította az angolszász sajtót s olyan győzelmi harsonázás zúgott fel, mintha a világháború sorsát intézték volna el az afrikai homokon. Az elmúlott héten már megcsendesedett kissé a határtalan öröm, különösen, amikor a német-olasz légierő és a tengeralattjárók megkezdték az amerikai-angol hajókaravánok pusztítását s rövid idő alatt közel félmillió tonna szállító-

NOGUES FRANCIA TÁBORNOK A MAROKKÓI SZULTÁNNAL
Londoni híradás szerint, Nogues tábornok Darlan és Giraud vezetésével ellenkormányt alakít Afrikában, Petain ellen. Vichy azt jelenti, hogy Nogues szervezi meg az ellenállást Marokkóban. Ilyenformán nehéz eligazodni az igazság útja felé . . .

GIRAUD FRANCIA TÁBORNOK,
akiről a vichyi kormány és Petain marsall megállapították, hogy szavát és esküjét megszegte. Giraud nagy segédlettel szökött át Franciaországból Afrikába, — segíteni az amerikai betörést . . . Giraud tábornok ellen két francia tengerésztiszt revolveres merényletet követett el. Olasz hírek szerint az amerikaiak kivégezték a két francia tisztet

DARLAN ÉSZAKAFRIKAI LÁTOGATÁSA
Képünkön Darlan hadseregfőparancsnok a francia tiszteket üdvözli Boisson tábornok, főkormányzó társaságában. Erről az útjáról Darlan már nem tért vissza Franciaországba, jelentést tenni Pétain marsallnak, akire feleskődött . . .

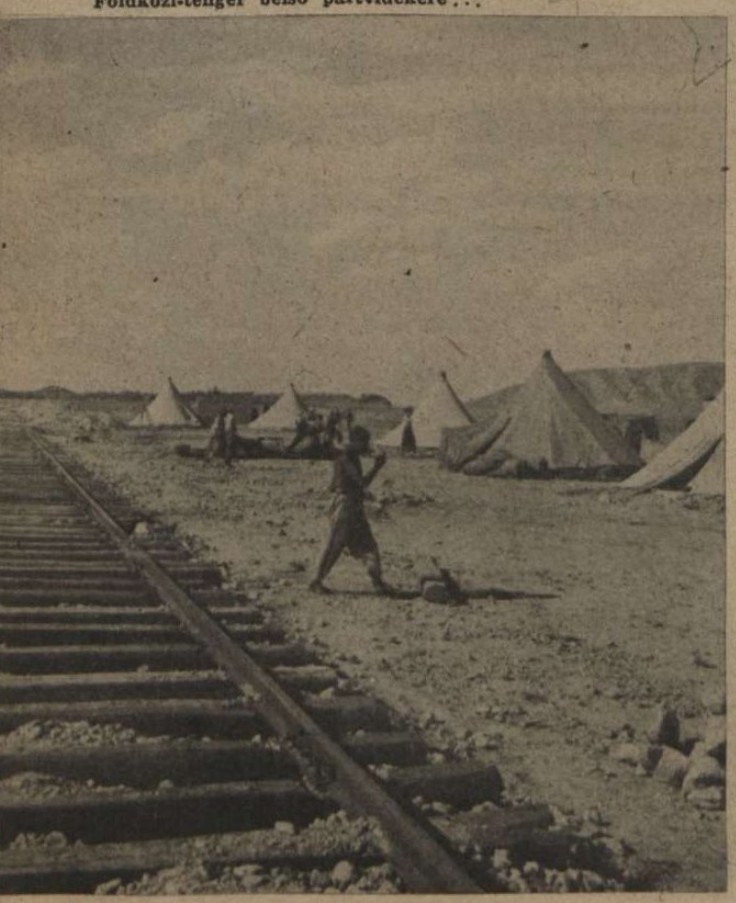

A FRANCIA VASÚTVONAL CASABLANCA ÉS TUNISZ KÖZÖTT
Az angolszászok északafrikai hadműveleteinek legfontosabb célja ennek a vasútvonalnak elfoglalása. Csapatokat és lőszert csak ezen a vaspályán lehetne szállítani komoly mennyiségben az Atlanti-óceánról, a Földközi-tenger belső partvidékére . . .

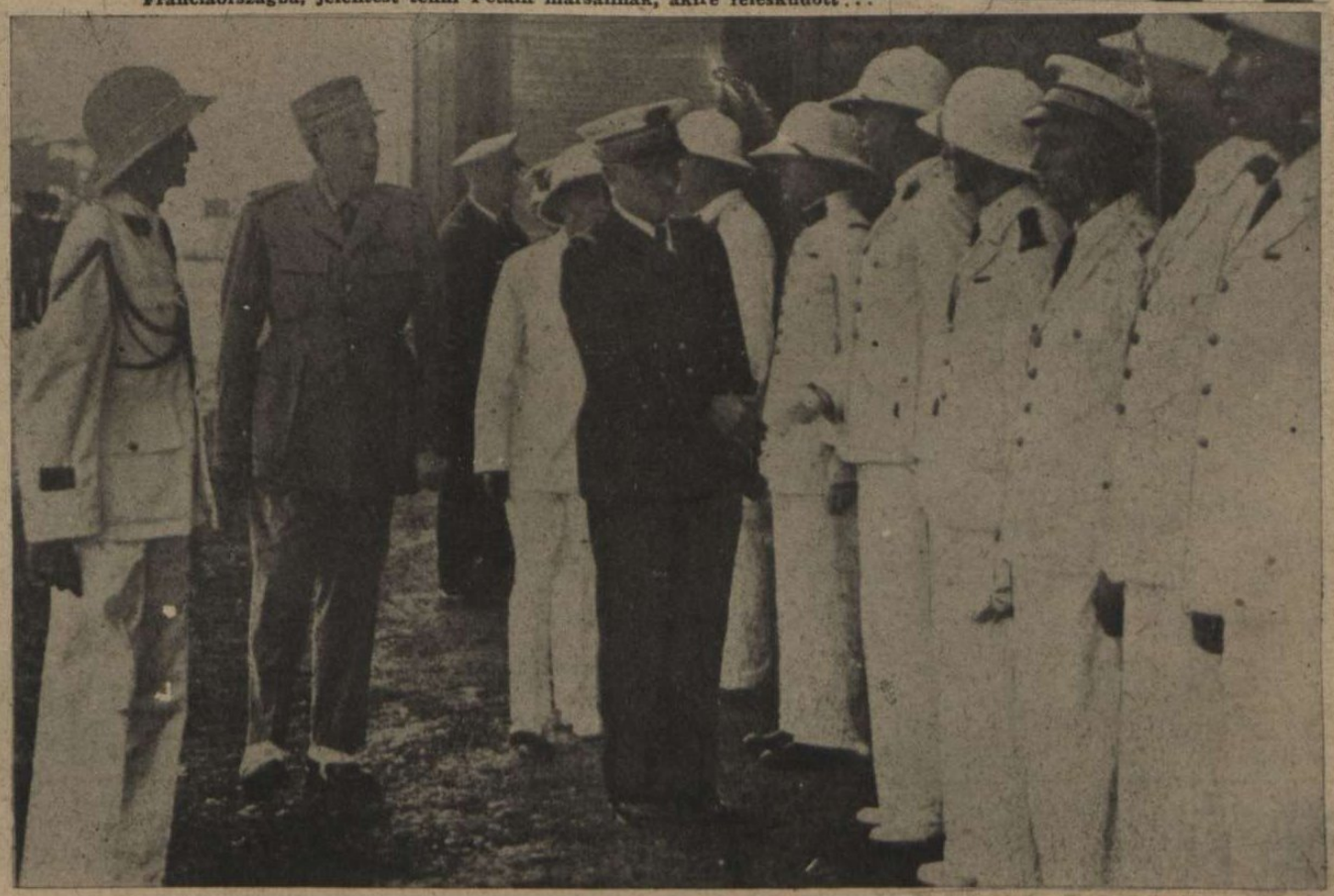

ARABOK BESZÉLGETNEK
a friss hírekről, Bougie kikötővárosbennszülött negyedében... Bougie körül a német repülők szétverték az amerikai hajókaravánt

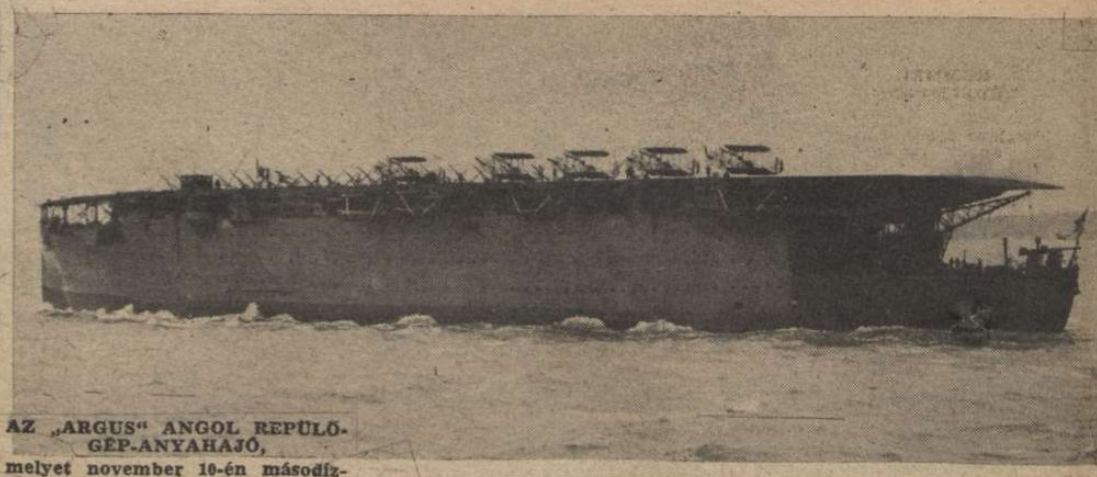

AZ „ARGUS" ANGOL REPÜLŐGÉP-ANYAHAJÓ,
melyet november 10-én másodízben támadtak meg a német repülők és három bombatalálattal harcképtelenné tettek. A 15.000 tonnás repülőgéphordozó már a második találat után féloldalra dőlt és valószínűleg a helyszínen elsüllyedt

HAJÓROMOK ⟶
és csónakon menekülő angolszász katonák között haladnak új harcok felé a német tengeralattjárók, Afrika partvidékén

A „QUEEN ELISABETH" ⟶
85.000 tonnás angol személyszállító gőzös, amelyet német tengeralattjárók az Atlanti-óceánon megtámadtak és súlyosan megrongáltak. Az óriás hajó csapatokat szállított.

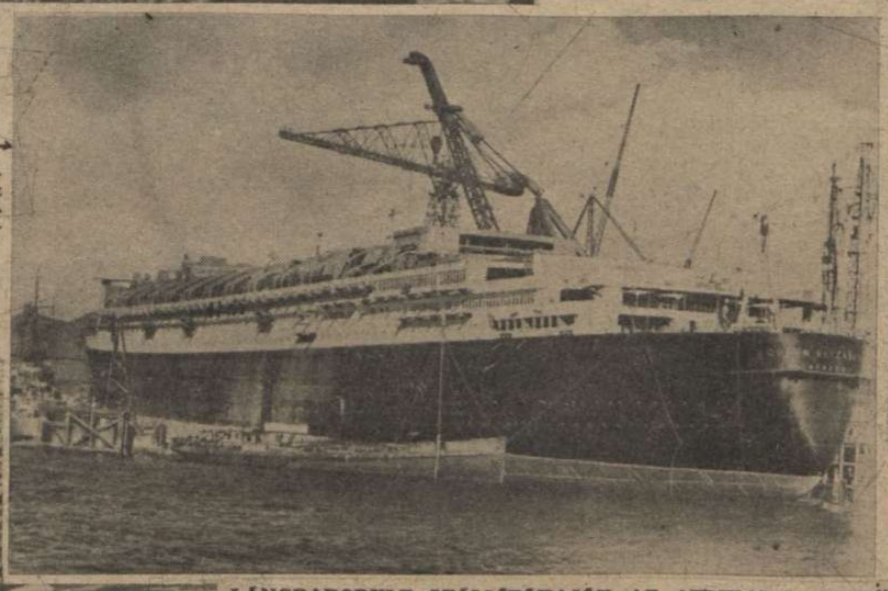

AMERIKAI „KINGSFISHER"
bombázók a nyugatafrikai partok felé indulnak...

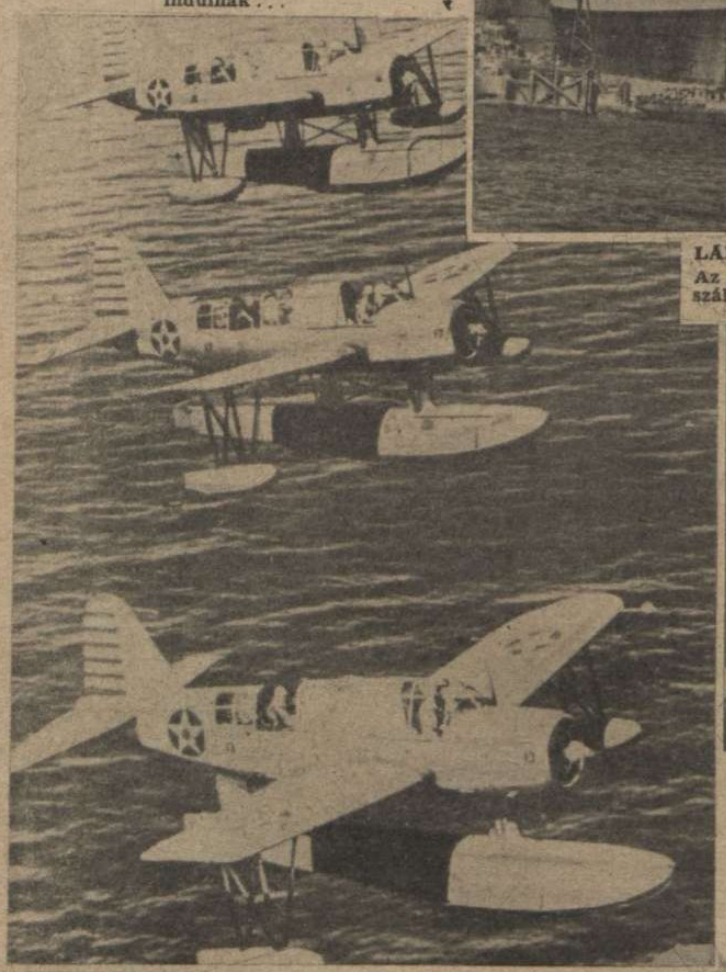

LÁNGBABORULT SZÁLLÍTÓHAJÓK AZ AFRIKAI PART KÖZELÉBEN
Az olasz és a német légierő fokozódó hevességgel támadja az angolszász szállítóhajókat a Földközi-tengeren és súlyos pusztításokat okoz az ellenségnek

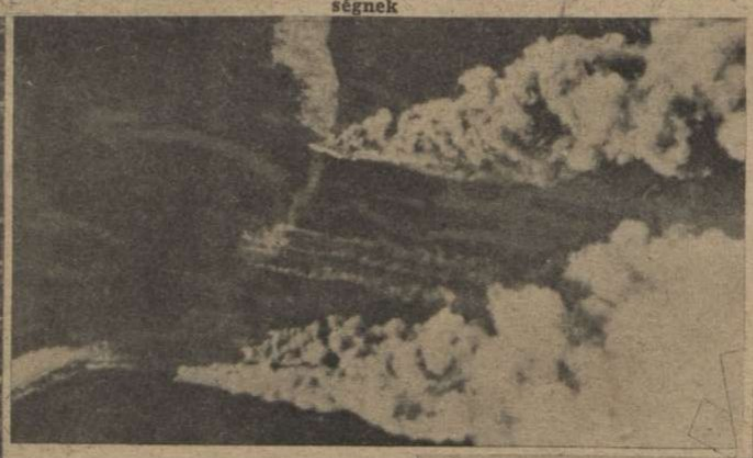

A „MEHARISTÁK"
a francia gyarmati hadsereg gyöngyei felvonulnak Marokkó védelmére. Vitézségük közismert, de francia vezetőségük kétfelé húz s a modern fegyverek gyorsan szétszórják a tevés csapatokat... ⟶

TUNISZ,
a híres francia gyarmati város, talán a legfontosabb hadműveleti kulcspontja a fellángolt új harcoknak. A legellentétesebb hírek érkeztek sorsáról, amelyek egymást cáfolták meg...

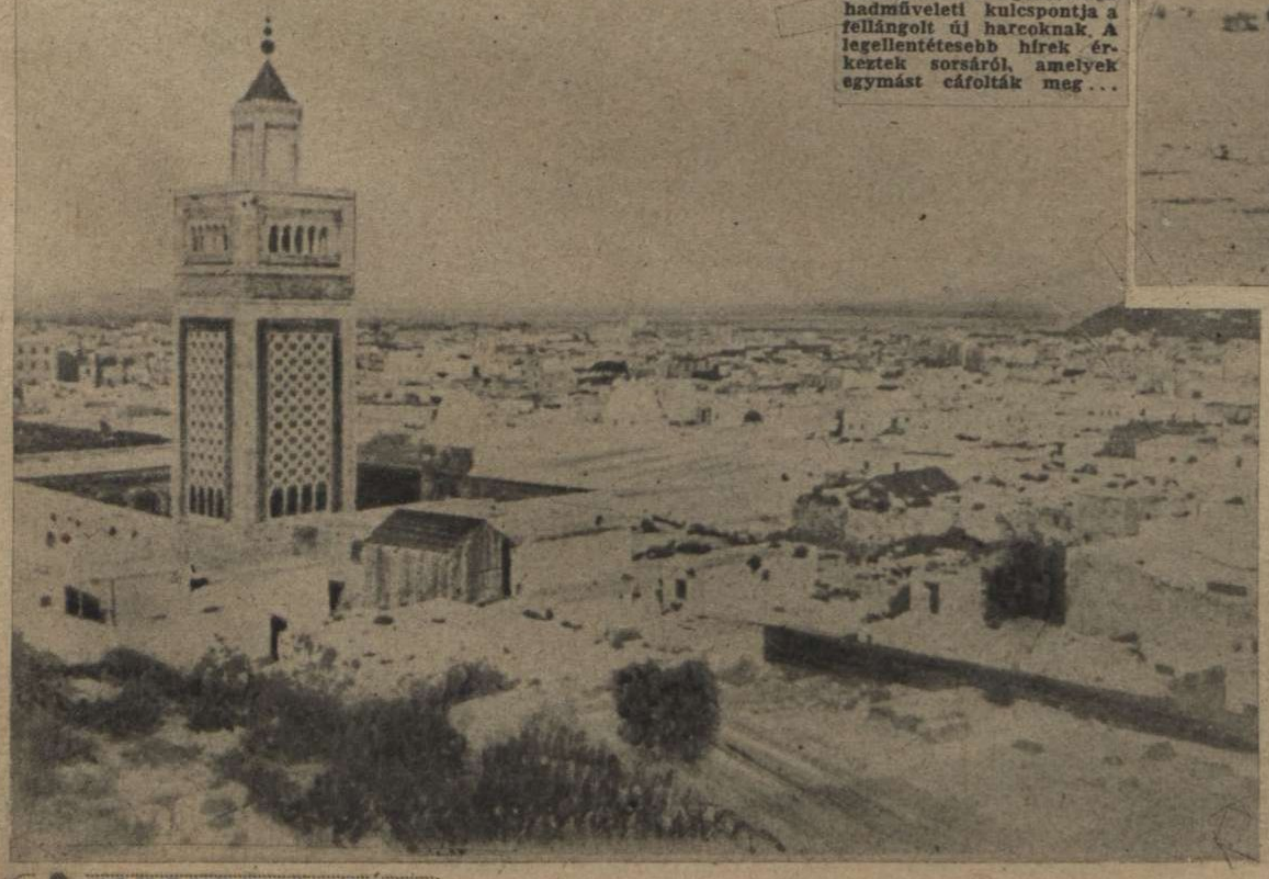

TUNISZI UTCARÉSZLET
Európa és Afrika sajátos vegyülete ez a város, amelynek földjén a történelem már sokféle kultúrát virágoztatott fel s temetett az évszázadok porába...

hajót bombáztak az Atlanti-Óceán és a Földközi-tenger hullámsírjába.

A tengelyhatalmak hadijelentései, az egyiptomi támadás kezdete óta meggondoltan és tartózkodó szűkszavúsággal ítélték meg a helyzetet. Az angolszászok rengeteg hadianyagot halmoztak fel Egyiptomban s a tengelyhatalmak sohasem erőszakolták tekintélyokokból a fölösleges áldozatokat. Megkezdődött a tervszerű

ROMMEL VÉDELMÉBEN
A német tengeralattjáró felgyujtotta az angol szállítóhajót

ÉGŐ ANGOL TANKOK AZ AFRIKAI HARCTÉREN

MÓR ELŐKELŐSÉGEK
francia hadi kitüntetésekkel. Az északafrikai mórok kitartanak Franciaország mellett, ha el nem árulják őket a francia tábornokok . . .

egyiptomi visszavonulás, amelynek menetét kétségtelenül súlyosbította az amerikai betörés Franciaország afrikai gyarmataira. Ezt a nagyszabású hadműveletet kétségtelenül a francia határozatlanság és a régen megindított angolszász titkos aknamunka tette lehetővé. A tengelyhatalmak lovagiasan viselkedtek s a vichy-i kormányra bízták a francia gyarmatok védelmét. Árulás, ingadozó viselke-

TOBRUKOT KIÜRITETTÉK
a németek, de elvonulásuk előtt minden erődítményt és kikötői berendezést felrobbantottak

ALEXANDER ANGOL TÁBORNOK,
a közelkeleti hadsereg főparancsnoka, megköszöni egy degaullista francia tisztnek a segítséget. Anglia mindig szívesen harcol az utolsó franciáig . .

ROMMEL
hősi küzdelmet folytat a többszörös túlerő ellen s páncélos seregét tervszerűen vonja vissza az új állásokba

AMERIKAI TANKOK FELVONULÁSA A SIVATAGI HÁBORÚBAN
Az Egyesült Államok hadianyagát hosszú hónapokon át ömlesztették Egyiptomba

OLASZ PÁNCÉLOS EGYSÉGEK
tervszerű visszavonulása Egyiptomból, az új ellenállási vonalakra

FEDALA,
a csodálatos város, A történészek sem tudják, hogy mikor épült. Falai szabályos négyzetben szegélyezik a lakóhelyeket. Kalózok fészke volt az Óceán partján. Kikötőjében több nagy amerikai szállítóhajót elsüllyesztettek a német repülők...

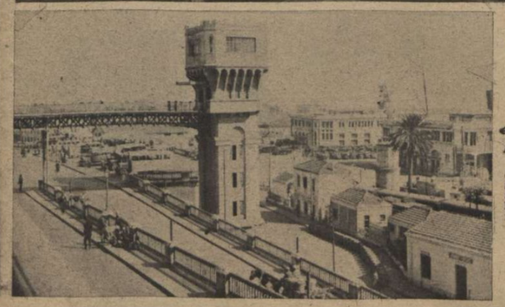

ALGÍR
Fehér paloták sorakoznak a tengerparton. A gazdag, színes, kereskedő várost az egyenetlenség és a belső összeesküvések anarchiája juttatta az amerikai csapatok kezére. Algír a franciák legnagyobb afrikai vesztesége...

AZ ALGÍRI PÁLYAUDVAR KÖRNYÉKE
Jólétet, ízlést, eleven forgalmat fürészt ragyogásba az afrikai napfény. Ilyen helyről a hódítókat csak a fegyver távolíthatja el...

A NÉMET HARCIREPÜLŐ LECSAP AZ ANGOLSZÁSZ SZÁLLÍTÓHAJÓRA!...

CONSTANTINE,
az ősi város Algír és Tunisz között. Meg nem erősített hírek szerint, amerikai csapatok vették körül

ORAN KIKÖTŐJE
Az oráni francia helyőrség néhány napig ellentállt az angolszász csapatok támadásának. A harcok a hét végén megszűntek, amikor a partraszállt csapatok teljesen körülvették a várost. Az oráni kikötőért vivott harc során a franciák két angol vagy amerikai kortvettet süllyesztettek el...

AZ ORÁNI SANTA CRUZ-ERŐD,
amely körül heves harcok folytak a francia és az amerikai csapatok között...

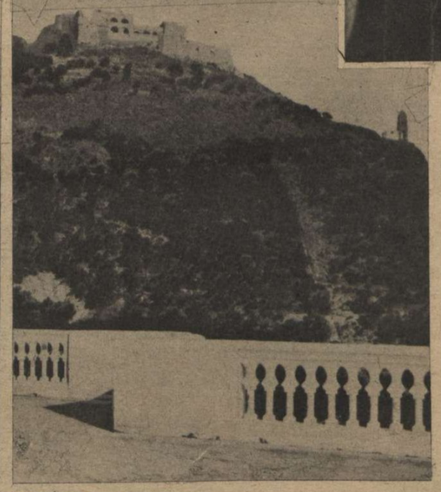

ARZEL KAPUJA
Arzel Oránától keletre fekvő arabs város, amelyet a bennszülött csapatok makacsul védtek néhány óráig s azután beengedték az amerikaiakat az érdekes kapun át...

dés s összeesküvők segítsége juttatta az amerikaiakat gyors sikerekhez. Franciaország gyarmatainak kikötői, az Atlanti-Óceán és a Földközi-tenger partvidékén, túlgyorsan az ellenség kezére kerültek... Darlan, Giraud és Nogues hívei bizonyára nem ragaszkodtak az ellenálláshoz... Elesett Casablanca, Marrakech, Fedala, Orán, Algír, s minden közbeeső fontos támaszpontot, komoly erőfeszítés nélkül szereztek meg az angolszászok. Csak amikor a tengelyhatalmak hadereje vette fel a mérkőzést, akkor fordult meg a könnyű hadiszerencse s már az első nagy csatákban 31 angolszász szállítóhajót, 2 cirkálót és 4 rombolót veszítettek az angolok és az amerikaiak. Tunisz elfoglalása már nem lesz játékos feladat... Afrika keleti hadszinterén Rommel kiürítette Tobrukot, de előbb felrobbantotta az összes katonai berendezéseket. Alexander és Montgomery seregei súlyos veszteségeket szenvedtek s a meghirdetett „lerohanás" nem látszik valószínűnek.

Az amerikai hadivállalkozás döntő

EISENHOWER TÁBORNOK,
az afrikai francia gyarmatokra betört amerikai sereg főparancsnoka. Svájci német származású — amerikai. — Afrikában... Elég zavaros, eltűnődtető állapot...

EISENSTEIN TELJES HADI ÁLCÁZÁSBAN...
Ez az érdekes amerikai kép még a partraszállási gyakorlatokról készült. Eisenstein utászkatona Eisenhower tábornok seregében s ahogy a kép eredeti aláírása mondja, a buzgó utász még az arcát is fekete vőrösre mázolta, hogy a csatában „100 százalékig" virágzó fának nézzék

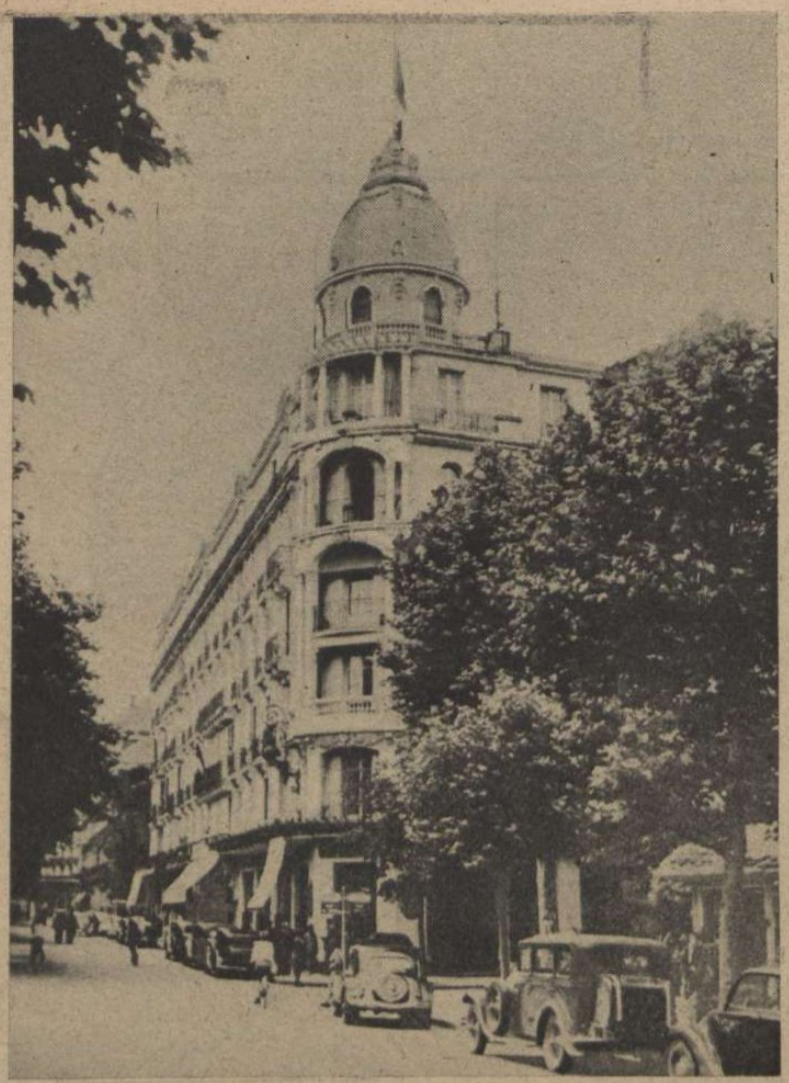

VICHY,
A megnemszállott Franciaország fővárosába is bevonult a német haderő s ma már egész Franciaországban a tengelyhatalmak seregei védik Európa érdekeit

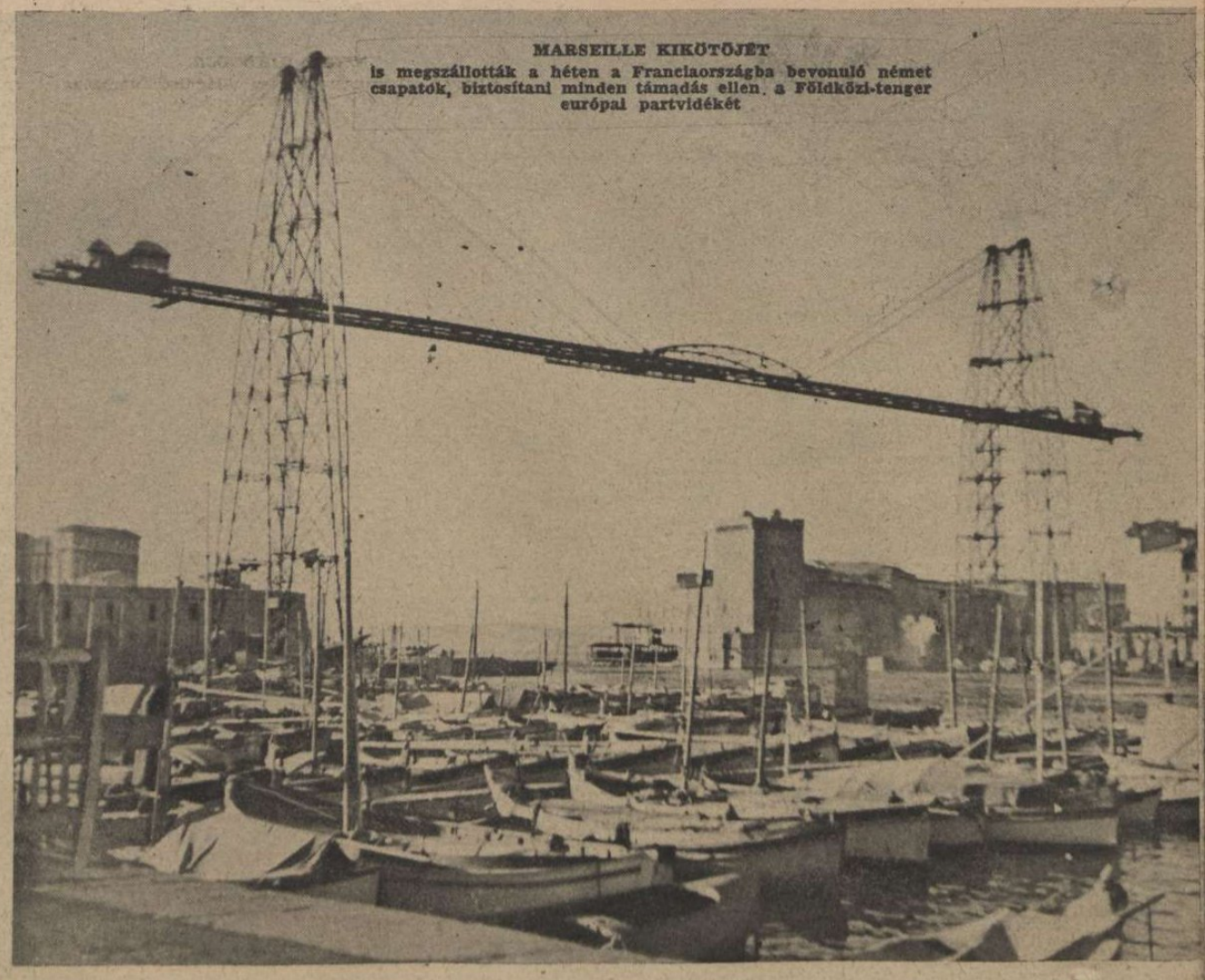

MARSEILLE KIKÖTŐJÉT
is megszállották a héten a Franciaországba bevonuló német csapatok, biztosítani minden támadás ellen a Földközi-tenger európai partvidékét

TOULON,
a délfrancia tengerpart nagy kikötővárosa, ahol a francia hadiflotta állomásozik. A német csapatok már elérték a várost, de az erődítményeket és a hadikikötőt nem szállották meg. A francia flotta főparancsnoka ünnepélyesen megígérte, hogy megvédi a várost minden angolszász támadás ellen . . .

fordulatot hozott Európa közös védelmi frontján. A tengelyhatalmak csapatai megszállották a szabadon hagyott Franciaországot és Korzikát, mert nem hagyhatják védtelenül és kiszolgáltatottan az európai határokat, a francia gyarmatokon tapasztalt események után. A Földközi-tenger birtokáért megindult a hatalmas

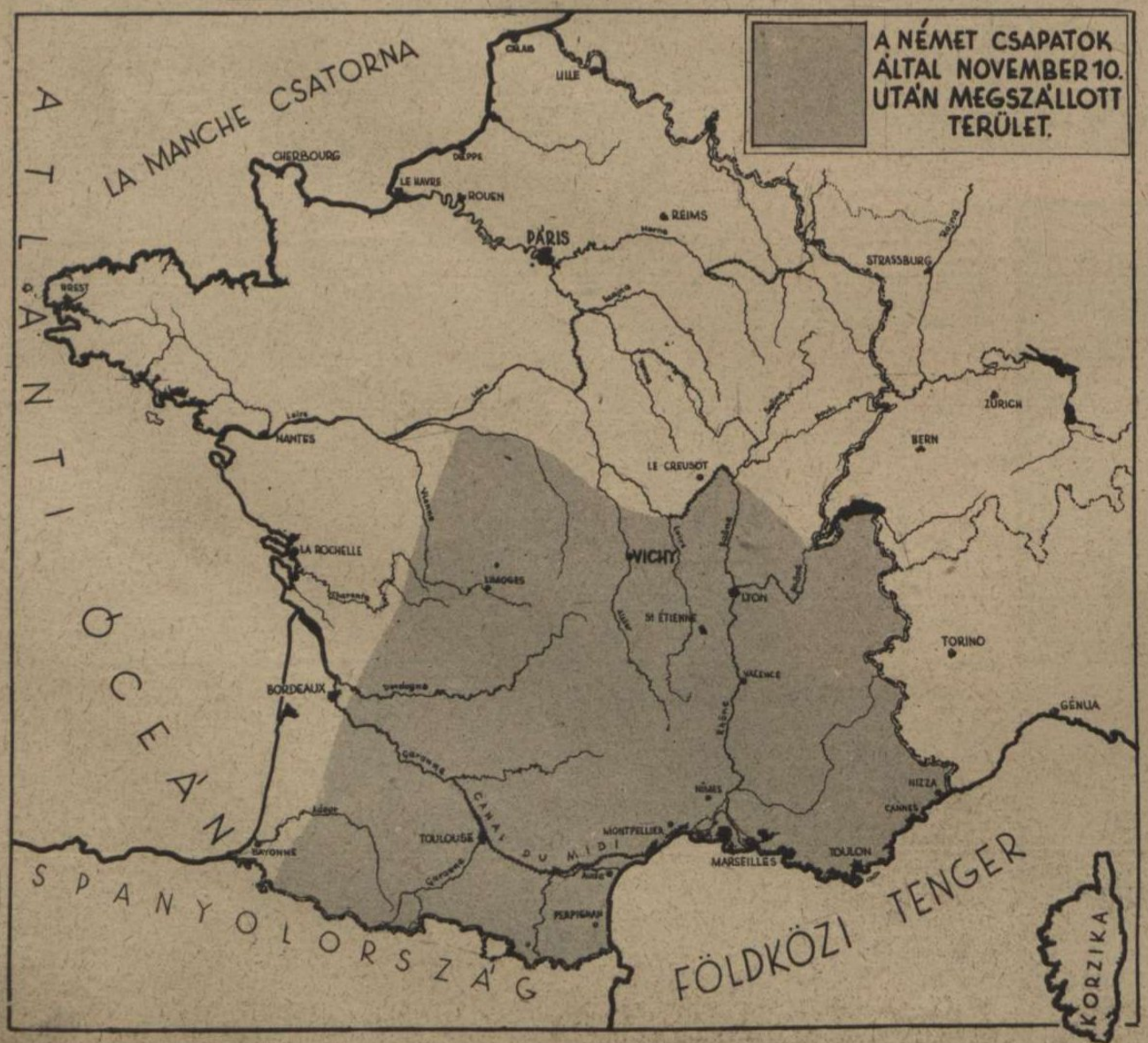

AZ OLASZ HADAK ÚTJA AZ ALPOKON ÁT, DÉLFRANCIAORSZÁG BELSEJÉBE
Összekötő híd a francia-olasz határon

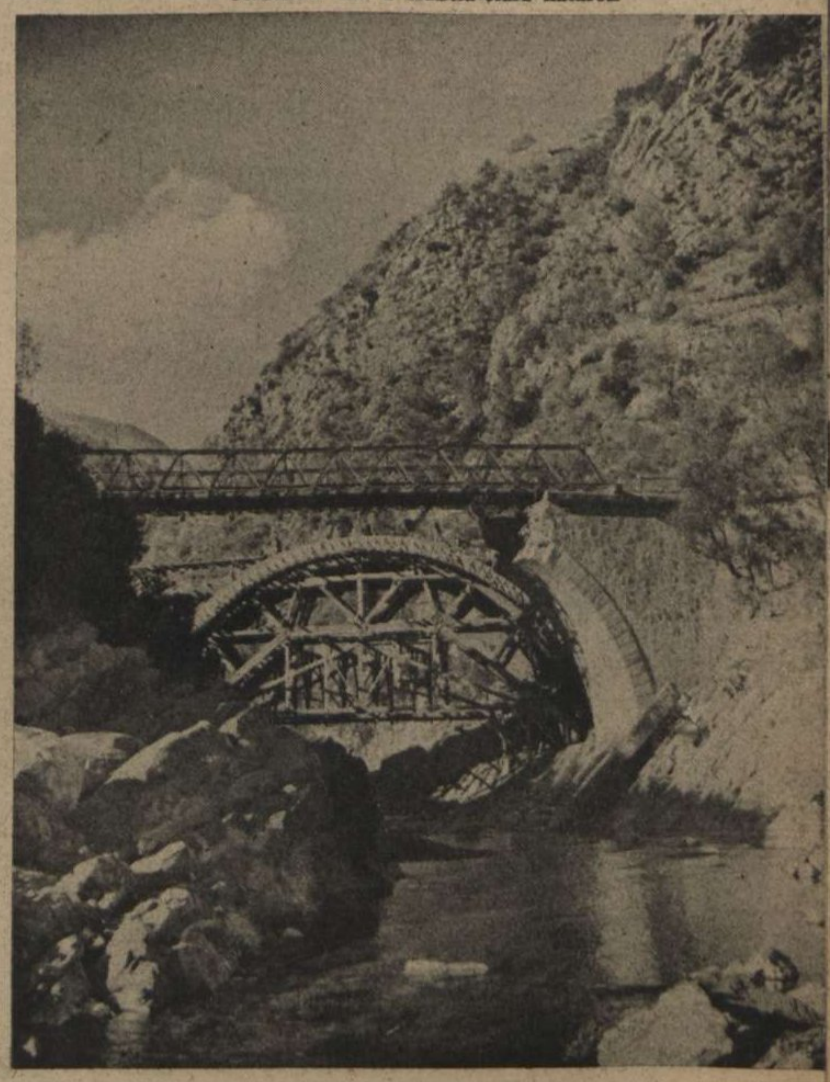

NIZZA KIKÖTÖJE
Nizzába, a francia Riviera világhíres városába bevonultak az olasz csapatok . . .

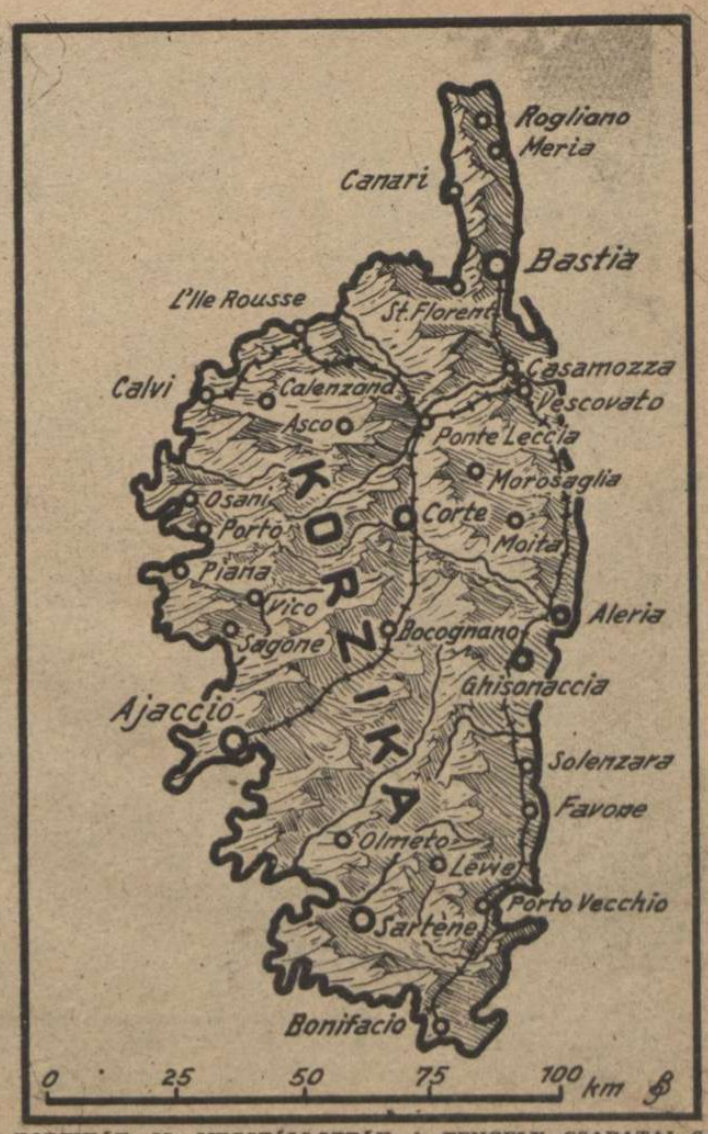

KORZIKÁT IS MEGSZÁLLOTTÁK A TENGELY CSAPATAI S VÉDELMÜKBE VETTÉK A FRANCIA BIRTOKOT KÉPEZŐ SZIGETET

küzdelem s az angolszászok és a tengelyhatalmak kirobbant tusájában, mi rendületlenül bízunk a végső eredményben! Nehéz harcok, új meglepetések várhatók, de akik gyarmati részletsikerekből a világháború sorsára következtetnek, azok csupán vakságukat, vagy kishitűségüket bizonyítják be . . .

AJACCIO,
Korzika legfontosabb nyugati városa

BASTIA,
a legszebb korzikai város, a szigét északkeleti partvidékén

CALVI VÁROSÁNAK ÓSRÉGI CITADELLÁJA,
Korzika nagy multját hirdeti

Korzika déli tengerpartját is magas hegyek védik

A szétlőtt Sztalingrádban.

HOROGKERESZTES ZÁSZLÓ
leng Sztalingrád északi városnegyedének romjain

AZ UTOLSÓ SZTALINGRÁDI VÁROSNEGYEDET BOMBÁZZÁK A NÉMET REPÜLŐK
(A Magyar Futár rádióképe)

PÁNCÉLGRÁNÁTOSOK ELŐNYOMULÁSA A SZTALINGRÁDI VÖRÖS BARRIKÁDON
Csak a szétzúzott kövek s téglák maradnak meg a nehéz harcok után...

A LÉGIERŐ KATONÁI IS HARCOLNAK A SZTALINGRÁDI ROMOK KÖZÖTT...

AZ ÉGŐ VÁROSON ÁT MEGINDUL AZ UTÁNPÓTLÁSI FORGALOM
A falakon még ott éktelenkedik a sötétvörös felírás: „Halál a németekre!... A halál kaszája azonban másfelé vágta a mély rendet...

A VOLGAPARTI BENZINRAKTÁR FELROBBANÁSA SZTALINGRÁD KÉTSÉGBEESETTEN VÉDETT MARADÉK RÉSZÉN
A páratlanul szép légi felvétel komoran érzékelteti a pusztulás arányait...

KOZÁK JÁRŐR NYARGAL
előre a kalmükföldi sivatagon, a menekülő vörösök nyomában

DONI KOZÁK
Önkéntes katonája a bolsevizmust letörő hadjáratnak →

HALÁLFEJES KOZÁKOK —A SZOVJET ELLEN

Huszonöt évvel ezelőtt, a vértengerbe sülyedő Oroszországban a kozákok harcoltak a végsőkig, feltartóztatni a vörös áradatot s **huszonöt év után,** újra a kozákok szállnak szembe a tengelyhatalmak oldalán a szovjethadsereggel, hogy felejthetetlen, régi szabadságjogaikat visszaszerezzék. **A doni, kubáni, terekvölgyi és kaukázusi kozákok tömegesen jelentkeznek hadi szolgálatra s vitézül harcolnak az elnyomó bolsevizmus ellen. Zubbonyuk balkarján halálfejet viselnek s őseik földjén, a végeláthatatlan pusztákon és a rejtelmes, vad kaukázusi kék hegyek között űzik, hajtják az ellenséget a romlás felé. Felzúgnak újra a régi kozákindulók s lovasrohamok fergetegében éled újjá a szabad föld és a szabad nép gondolata, a vörös lánggal felperzselt oroszországi tájakon . . .**

← KARACSEJ KOZÁK A KAUKÁZUSBÓL
A hegyi pásztornép fiai az előnyomuló német hadsereghez csatlakoztak s elszántan vesznek részt a kemény harcokban

ÖSSZENŐTT A KOZÁK A LOVÁVAL . . .
Élete, öröme a vágtatás a pusztán. Feláll a nyeregben, jobban érezni a szél süvítését s íz. mainak játékát,

. . . felkapja vágtában a földre dobott sapkát

. . . és a keszkenőt s egyetlen acélos mozdulattal viszszapattan a nyeregbe. Ezek a tereki kozákok ez előretörő hadak élén járnak, ismerik a terep minden kis hajlását s szívvel-lélekkel vesznek részt a harcban, a bolsevizmus leverésében . . .

GIBRALTÁR, A FÖLDKÖZI-TENGER KULCSA
A spanyol föld elrabolt sziklafélszigete biztosította az amerikai flotta felvonulását a Földközi-tenger vizein. Ez a kalózvár a tüske Európa testében

LÉGIRIADÓ AZ ATLANTI-ÓCEÁNON!
Valahol az amerikai partvidéken ellenséges repülők közelednek a német tengeralattjáró felé s a legénység az elhárító fegyverekhez rohan

AZ ÉSZAKI JEGESTENGER PARTVIDÉKÉN
A sajátságos fényképen, a hazatérő zuhanóbombázó messze a nap fölött száll...

HADIJELENTÉSEK, CSATÁK

Háborús rovatunk címének utolsó részét viharosan meghangsúlyozta az idő: — az „új fordulatok" korszakába érkeztünk, de alapvető tévedés lenne azt hinni, hogy a meglódult eseményeket az angolszász vágyálmok csillagzatához rögzíti a történelem. Hatások és ellenhatások birkóznak egymással, világpolitikai összefüggésekben s a roppant küzdelem sodrában *bármelyik fél, bármikor* kivívhat látványos részleteredményeket, ha nem sajnálja az áldozatot s nem törődik a következményekkel és a *tényleges döntés* halálos óráival...

Az északafrikai angolszász sikerek és a betörés eredménymérlegét ma még nem lehet felállítani s a józan ítélet csak annak megállapítására szorítkozhat, hogy *az afrikai helyzet komoly, a hírterjesztésben a tartózkodás indokolt s az erőviszonyok új egyensúlya még csak ezután alakul ki; — viszont a világháború főfrontjain a tengelyhatalmak ütőereje változatlan s a gazdag sikerek eredménye biztosított.* A tengelyhatalmaknak nincs szükségük önámításra s nyugodtan mérlegelhetik a tényeket, a demokráciák pedig görcsös örömrángatódzással ujjonghatják a világba győzelmüket s szelességük is érthető, annyi csúfos kudarc, csalódás és vereség után...

Érdekes azonban az áttekinthető helyzetkép felderengéséig, a francia gyarmatok elfoglalásának *erkölcsi kérdéseivel* foglalkozni, hogy a megtévesztett és a könnyen hívő emberek a demokráciák álszent viselkedését s a tőlük várható *„szabadság"* és *„önrendelkezés"* jogfogalmát megismerjék. *Roosevelt*, az amerikai csapatok afrikai partraszállása napján úgy nyilatkozott, hogy erre a sajnálatos cselekedetre azért volt szükség, mert *német-olasz betöréstől lehetett tartani*... Ez volt egyébként az indokolás Sziriában, Madagaszkárban és Libériában is. Egy hét múlva *Churchill* is megszólalt és bőbeszédűen bebizonyította, hogy a francia gyarmatok megszállását, úgy *Roosevelttel*, mint *Sztalinnal*, már a nyár elején pontosan megbeszélték, a terveket kidolgozták s minden erőt mozgósítottak annak végrehajtására. Sztalinnak ugyan nem tetszett a dolog, de nagynehezen beleegyezett. Sztalin elkeseredetten emlegette, hogy *seregeire 172 német hadosztály acélsúlya nehezedik, Afrikában pedig csak 4 német és 11 olasz hadosztály harcol, — mellékhadszíntér az egész sivatag a végső győzelem szempontjából s ezért az angolszászok ne arrafelé kacsintgassanak, hanem nyissák meg a második frontot Európában*... Churchill beismerte, hogy nehéz volt Sztalint meggyőzni az afrikai kaland helyességéről.

Roosevelt azt hirdeti, hogy Marokkóban is az angoloké az elsőség, *Churchill* azt állítja, hogy Amerika vezet és az angolok csak éppen segítenek egy kicsit, s csak abban egyeznek meg egymással, hogy úgy az angolok, mint az amerikaiak, összevissza győzték magukat. *Roosevelt* a *„végső szükségről"* beszélt Északafrika *„veszélyeztetett"* francia gyarmatainak megszállása idején, de azért gyorsan elfoglaltatta az amerikai partok közelébe eső kis francia gyarmatokat is, amelyekről állítani sem lehet, hogy veszélyeztetettek...

A tanulság csak annyi, hogy a világháború kegyetlen küzdelmeiben a szó, az igéret, az indokolás, s minden nagyhangú frázis csak a másik fél leküzdésére, a pillanatnyi helyzet magyarázására való s a küzdő nemzeteket egyedül a fegyver, a győzelmi akarat s a belső erő védi meg a pusztulástól! Az eszmék küzdelmének becsületét már csak a megnyert béke állíthatja helyre s addig az

FINN JÁRŐRCSAPAT
a karéliai frontszakaszon, ahol a vörösök elkeseredett, heves, új támadásokat kezdtek

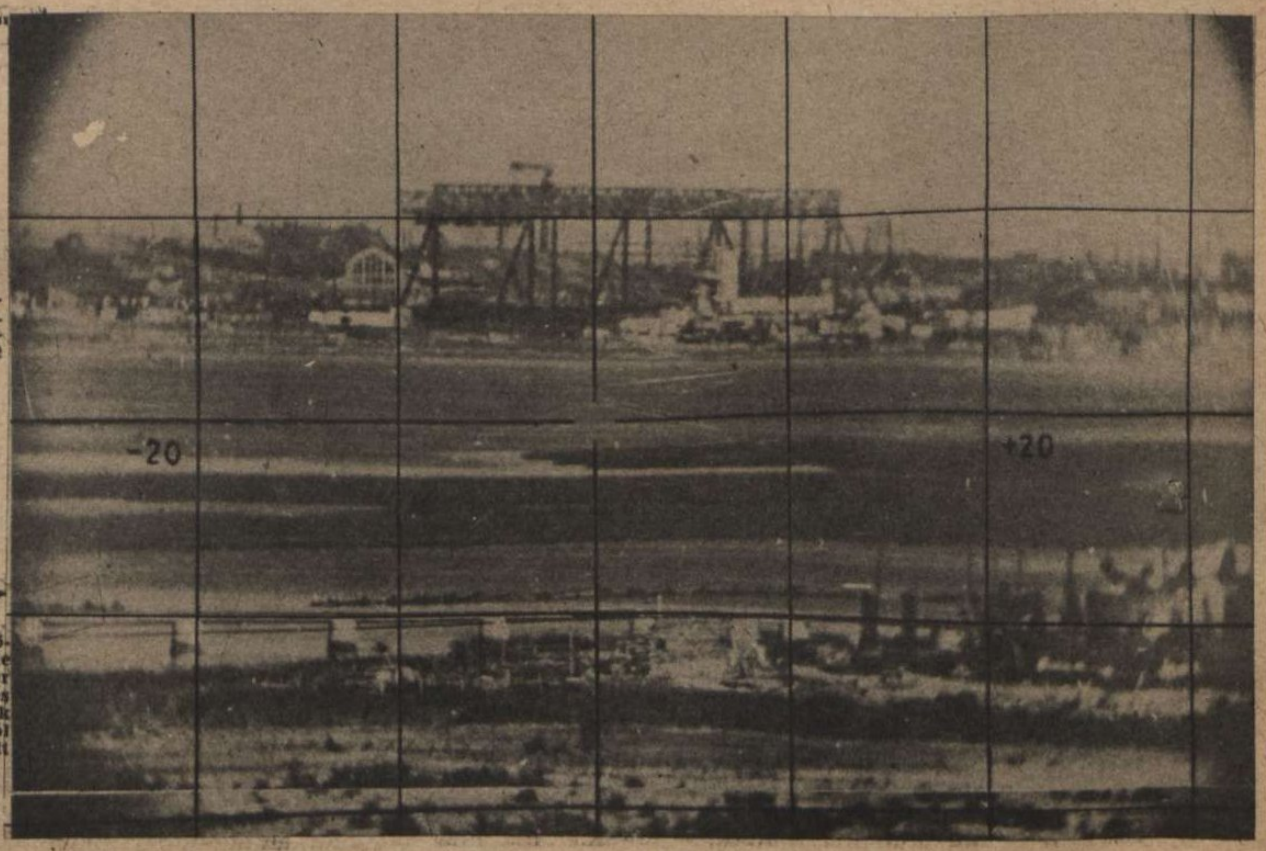

LENINGRÁD
A távcső teljes közelségbe hozza, de néhány kilométer fekszik a város és az ostromló csapatok között. Leningrádtól keletre megélénkült a harc...

DE BONO OLASZ TÁBORNAGY
Kréta szigetére érkezett. Kréta fontosságát megnövelték az új afrikai események

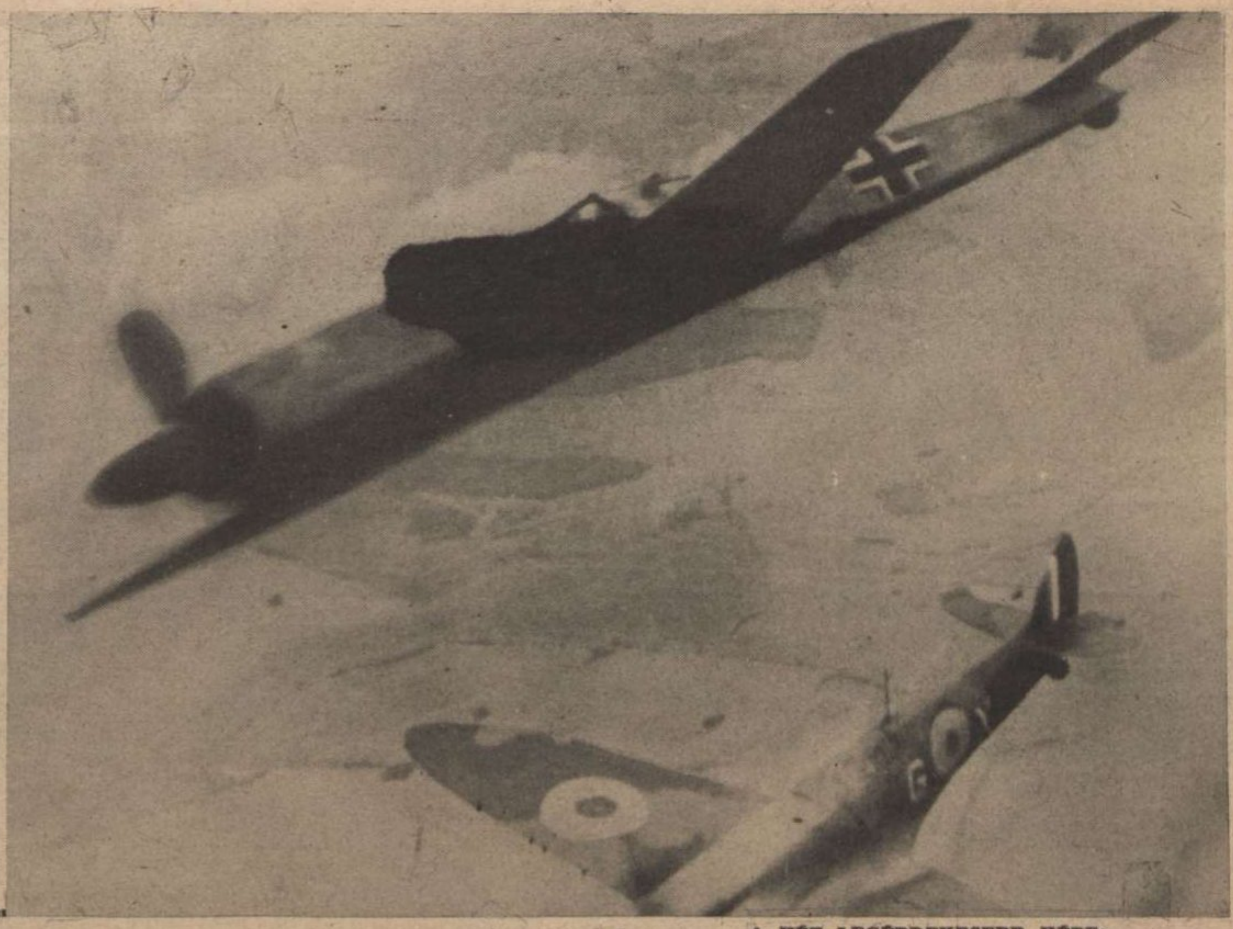

A HÉT LEGÉRDEKESEBB KÉPE:
A német Focke-Wulf 190-es vadászgép elhúz a géppuska tűzzel felgyujtott, égő angol repülőgép fölött. Ritkán sikerül egy ilyen csodálatos légi felvétel...

ÉS ÚJ FORDULATOK

Irta:
Rajniss Ferenc

ellenség kedveskedő szava csak méreg, hazugság, és eszköz az öntudatos erő megbomlasztására...

Európa védelmében

Az amerikai sajtó műfelháborodással ír arról, hogy a tengelyhatalmak seregei megszállották Franciaország szabadon maradt területét és Korzikát. Az angolszászokat bántja a jogos elővigyázat és Európa összes határainak megerősítése, miután *Hull*, az amerikai külügyi államtitkár kijelentette, hogy a „semlegesség" elavult fogalom s Franciaországban csak azért tartottak követet, hogy kémkedjék!... *Franciaország megszállása zavartalanul történt s Páris népe óriás tömegekben tüntetett az angolszászok elleni háború mellett.* Vichyben megtalálták az amerikai katonai attasé egyik jelentését, amelyben azt ajánlotta kormányának, hogy be kell csapni a franciákat s ujságokat kell megvásárolni elkápráztatásukra. Amelyik lapszerkesztő nem engedelmeskedik, arra rá kell fogni, hogy német zsoldos, — követelte az okos attasé...

Ilyen külpolitikai elvek gyakorlata után, nem lehet csodálkozni azon, hogy Spanyolország és Portugália súlyosan érzik az északafrikai eltolódást s a kialakult hatalmi viszonyok megrendülését, mert semmi biztositékuk sincs arra, hogy a gyarmathatáraikon álló angolszász csapatok, bármilyen mondvacsinált ürüggyel, nem támadnak-e reájuk, vagy nem próbálják meg pénzzel s izgatással a belső rend felborítását. A kommunista *Negrin*, a spanyol polgárháború véreskezű hóhérja Amerikában él s üdvözlő sürgönyöket küld Moszkvába és a demokrata államférfiaknak abból az alkalomból, hogy a spanyol szovjetköztársaság helyreállítása immár közelebbi lehetőség...

A tengelyhatalmak rendtartó ereje nem engedheti meg az európai szárazföldön az egyesült és egymásba fonódott *bolsevista-demokrata*, politikai és katonai célok érvényesülését s őrt áll a határvonalakon, fegyverrel hiúsítani meg minden hiábavaló megmozdulást. *Európának pedig az a kötelessége önmaga iránt, hogy megkettőzött erélyességgel és határozottsággal szálljon szembe életformájának és kulturájának ellenségeivel. A nemzeti világnézet arra kötelezi híveit, hogy a veszélyben álljanak hűséggel és elszántsággal csatasorba, mert a győzelem forró óráiban, a leggyöngébbek is tudnak lelkesedni...*

Afrikában

az amerikai csapatok iparkodnak a kezleti lendületet hasznosítani az északnyugati hartvidékeken, de *valószínű* a zavaros jelentésekből, hogy a francia ellenállás is merevebb lett s *bizonyos*, hogy a német-olasz tengeri és légi erő súlyos támadásokkal tompítja az angolszászok győzelmi örömét. Több francia tábornok állásfoglalása máig tisztázatlan s a megszálló csapatoknak *érdeke*, hogy a bizonytalanság minél hosszabb ideig tartson. Sok ellentmondó hírt az angolok röpítenek világgá, hogy tökéletes legyen a zűrzavar a nagy halászathoz. *Casablanca, Rabat, Oran, Algir* és *Bougie* kikötőiben az angolszászok uralkodnak, de *Tunisz* területére csak nehezen tudnak behatolni. *Különösen a bougie-i öbölbe befutott vegyes angol-amerikai hajóhad szenvedett rendkivüli veszteségeket a tengelyhatalmak légi erejétől, de a tengeralattjárók az Atlanti Óceánon és a Földközi tengeren is állandóan, fokozódó hevességgel űzik, pusztítják az angolszász hajókat. Az első nagyobb rohamban több amerikai hadihajót találat ért és 1 cirkáló és 9 nagy 12—20,000 tonnás szállítóhajó elsülyedt.* Repülőgépanyahajók, nehéz cirkálók, hatalmas szállítógőzösök súlyos megrongálásáról számolnak be

A „SAN FRANCISKO",
az Amerikai Egyesült Államok nehéz cirkálója. A japánok 550 főnyi legénységével együtt elsülyesztették a Salamon-szigetek körül. A hatalmas, modern hadihajó elpusztítása nagy megdöbbenést keltett Amerikában

GRÁNÁTVETŐ HARCI CSAPAT
közelharcban az Ilmen-tó környékén

A SZTALINGRÁDI TRAKTORGYÁRAT IS ELFOGLALTÁK A NÉMET ROHAMCSAPATOK
Az első jelentés a sikeres harc befejezéséről

NÉMET GÉPPUSKÁS-OSZTAG
a francia tengerparton, a spanyol határ közelében, elfoglalja kijelölt állását

MALGOBEK ELFOGLALÁSA
Mozdokon túl, a grozniji olajmezők közelében, északnyugati irányba alakult ki az új arcvonal, erős nyomással Groznij és Ordzsonikidzse városaira

BEVONULÁS ALAGIR VÁROSÁBA
Alagir már Ordzsonikidzse közelében fekszik s a várostól keletre folynak a harcok, a grúz hadiúthoz vezető vasútvonal birtokáért

KAUKÁZUSI VÉDETT, MELEG TÁJ A TEREK VÖLGYÉBEN, ahol a szovjet minden erejének bevetésével próbálja feltartóztatni a tengelyhatalmak előnyomuló seregét

A „LEANDER"-TÍPUSÚ ANGOL HADIHAJÓ,
melynek egyik példányát a Bougie-öbölben a tengelyhatalmak egy tengeralattjárója két torpedólövéssel elsüllyesztette. A „Leander" 35 hajóval, 254.000 tonnával együtt pusztult el...

a hét folyamán a hadijelentések s egyetlen hivatalos német híradás *11 hajó, 100,000 tonna esülyesztéséről számolt be Északafrika partvidékéről.* Egyéb tengereken ugyanakkor 119,000 tonnát vert a német búvárhajóflotta a hullámsírba s elsülyesztett az afrikai partokon a kísérőhajókból 2 cirkálót, 4 rombolót és súlyosan megrongált torpedótalálattal egy repülőgépanyahajót, egy rombolót és egy korvettet. A kialakult légi harcokban is sok repülőgépet vesztett az angolszász haderő s a hét végén már *London* és *Washington* egyformán a túlzott remények veszedelmeire intette a sajtót... *Minden jel arra mutat, hogy Tuniszban alakul ki a komoly front s ott dől el, hogy kaland volt-e a gyarmati partraszállás, vagy az áldozatokkal felérő hadművelet...*

Rommel hadseregе, Tobruk összes védelmi berendezéseinek felrobbantása után nyugat felé folytatta visszavonulását. Az angolok széles arcvonalon állandóan támadnak, de az ellenállás is megerősödött s *Montgomery* veszteségei egyre súlyosabbak lesznek. *Összefoglalónk talán annyit mondhatunk, hogy a Földközi-tenger uralmáért kifejlődő nagy csata legfontosabb eseményeit és előkészítő hadmozdulatait nem ismerheti pillanatnyilag senkisem a hadvezéreken kívül és sok ellenséges hír, csak a valódi szándékokat leplezi csupán. A megtépázott angolszász hajókaravánok tekintélyes része Gibraltárba futott be, ahol nagy az izgalom és az aggodalmas várakozás...*

A vasárnap este kiadott német különjelentés szerint az északafrikai partok mentén a tengelyhatalmak erői 89 angolszász hajót, összesen 183.000 tonnát megsemmisítettek és 35 hajót, 234.000 tonnát súlyosan megrongáltak! Az angolszász szállítóhajók kíséretéből 3 cirkálót és 4 rombolót elsülyesztettek, 1 csatahajót, 3 repülőgépanyahajót, 14 cirkálót és rombolót pedig használhatatlanra torpedóztak.

Az Óceánokon és Európa nyugati partján a tengeri hadműveletek a megszokott iramban folytatódnak s igaza van *Smuts* délafrikai elnök-tábornoknak, aki a német tengeralattjárók működésében és eredményes harcában jelölte meg a brit birodalom legsúlyosabb veszedelmét...

Japánban a Salamon-szigetek körül aratott új, fényes tengeri győzelmet ünneplik. A november 10.-én kezdődött tengeri csatában, a japánok *elsülyesztettek 5 amerikai nehéz cirkálót s 2 rombolót, súlyosan megrongáltak 3 cirkálót és 2 rombolót s lelőttek 90 repülőgépet!* Az amerikai hajóhad fele megsemmisült a nagy ütközetben, amelyben a japánok 2 rombolót, s 10 repülőgépet vesztettek s egy csatahajójuk súlyosan megsérült. *A japán haderő a háború kezdete óta 37 hadihajót, 900 szállítóhajót és 3750 ellenséges repülőgépet pusztított el fölényes harcaiban...*

A szovjetfronton

az általános katonai helyzet változatlan. A késő őszi időjárás érezteti hatását. Nagyobb hadicselekményekre nem került sor s a rohamcsapatvállalkozásokban folytatódik a tengelyhatalmak sikere. *A finn arcvonalon* élénkül a szovjet támadás. A *Ladoga-tavon* és a *Kronstadti-öbölben* több hajót és egy tengeralattjárót elsülyesztettek a németek. A front északi szakaszán a repülő- és zuhanóbombázók szakadatlanul támadták a vörösök készenléti állásait és a sűrűsödő csapatmozdulatokat. Sztalingrád romjai között újabb háztömböket foglaltak el a német rohamcsapatok és visszavertek súlyos ellenséges támadásokat. A Volgán egy tartályhajót és 5 nagy szállítóhajót sülyesztettek el a légvédelmi ütegek.

A magyar honvédhadsereg harcairól a honvédhadsereg főnöke a következőket közli:

Az elmult héten a honvédhadsereg arcvonalán jelentősebb harccselekményekre nem került sor.

A helyi jelentőségű járőrcsatározások során néhány foglyot ejtettünk és fegyvereket zsákmányoltunk.

Szórványosan támadó, ellenséges repülőgépek közül kettőt légvédelmi tüzérségünk, egyet pedig német vadászgépek lőttek le.

A honvéd hadsereg arcvonalán — miként a hadijelentésből is megállapítható —, továbbra is *nyugalom van.* Ez a viszonylagos nyugalom azonban nem jelenti a tevékenységek szünetelését s különösen műszaki csapataink oldanak meg *nagyszabású feladatokat.*

A *Kaukázusban Tuapsze* környékén és a Terek folyónál erős szovjet rohamok visszaverése után, újabb teret nyertek a tengelyhatalmak csapatai. Az *Alagirnál* átmenetileg bekerített német páncélos kötelék több támadás visszaverése után áttörte az ellenséges vonalat és több száz fogollyal csatlakozott a főerőhöz. *Alagir környékén nagyobbszabású ütközet alakul ki.*

A szovjet hadereje erősen megszenvedi az elvesztett hatalmas területeket s a téli megpróbáltatás lesz a vörös uralom legnagyobb erőpróbája. A lakosság és a hadsereg ellátásának fokozódó nehézségein nem segít az afrikai front... Tudja Sztalin, hogy miért nem gratulált Algir elfoglalásához... Az angolszászok gyarmati birtokállományának növekedése, csak sietteti a szovjet romlását. A kommunista csillag a végzet fényébe vörösödik...

Tarnopolból indult el...

DÖVÉNYI NAGY LAJOS KORTÖRTÉNETI REGÉNYE

(13.)

II.

Keserű szájízzel ébredt, hirtelen azt se tudta: hol van tulajdonképpen. Agyát nehéz köd borította, a szokatlan mámor még most is zúgott benne, tompán kavarogtak a gondolatai. Mint mikor nagy sárban jár az ember és lábát alig bírja emelni, úgy kellett erőlködnie, hogy maga elé idézze: mi történt vele. Kinyujtotta kezét, megkereste az éjjeliszekrényen a lámpát és felkattantotta. A sötétséget egyszerre szétzavarta a villanykörte éles fénye. Nyújtózott s mély öröm zsibbasztotta testét a puha paplan alatt. Az ágy lágyan süppedt, a rugók engedtek minden mozdulatának.

— Úr vagyok, — gondolta, — így élnek az igazi urak, mint én most...

Egészen elmerült ebben az elképzelésben, mint egy kellemes, langyos fürdőben. A változást, amit egyetlen nap hozott életébe, nagyszerűnek, majdnem megrendítőnek találta, s fajtája egész gyermekes érzékenységével élvezte. Apró örömeit is éppúgy, mint szenzációs felfedezéseit, amelyek alapjában ingatták meg, egyik pillanatról a másikra, az életről kialakult felfogását. Eddig csak pénzt akart, sok pénzt; a vagyon örömeért, azzal a mohósággal, ahogy az éhség kínjait egyszer már megszenvedettek lukulluszi falatokban kívánnak duskálni, s tán még inkább, hogy maga és a többi ember között kiegyenlítse azt a különbséget, amelyet nyomasztóan érzett. Gyakran még a szegény és nyomorult ruténekkel szemben is felfedezte magában, kisebbnek, kevesebbnek látva önmagát azoknál, holott kezében volt vagyonuk, majdnem az életük is. És hiába akart szabadulni ettől az érzéstől, pedig hányféle módon megpróbálta! Sokszor csupán azért volt kegyetlen is, csak azért üldözte őket a végső nyomorúságba, hogy önmaga előtt igazolja: különb náluk, erősebb, mint azok, de hatalmaskodása mögött, mint egy elzavarhatatlan árnyék, örökké ott bujkált a kisebbrendűség tudata.

Olyan volt, mint aki béna érzékszervekkel születik és csak később tanulja használni őket. Nem volt tudomása a világról, nem kapott készen senkitől becses felvilágosításokat, s nem tanult meg gyermekkorában mozogni ebben a világban. Elképzelései voltak csupán, de azokról kiderült, hogy szánalmasak és nevetségesek. Egyedül a gyakorlati tapasztalatok brutális élményei vezethették. Minden új volt számára, s mindennek gyanakvással ment elébe. Ezért foglalkoztatta mélyen ezer apróság, ami mások szemében természetes és magától értetődő.

Soha nem felejti el az étterem asztalán ragyogó ezüstöt, kristályt, a hajlongó pincéreket, — egy másik élet, egy másik világ jelenlétének izgalmas jeleit. Ó, ezek a fizetett cselédek nem az ő kedvéért tanulták a sima meghajlást, a halk szót és tiszteletteljes testtartást; az ezüstöket és kristályokat nem azért rakták a vakító teritőre, hogy őt, Brandstein Judát elkápráztassák vele. Vannak emberek, akik ezt így kívánják, akiknek mindennapi életéhez tartoznak ezek a dolgok, s akik otthon is épp olyan finom mozdulatokkal fogják az evőeszközöket, poharakat, mint itt, s ugyanolyan halkan beszélgetnek. A megismerés mohó vágya tegnap óta százszor is rárontott, s mint egy pohár vízre a szomjazó, úgy vágyott igazi úriemberekkel együtt lenni. Vajjon a pénz elegendő lesz-e hozzá, hogy kinyissa az ajtókat ebbe a másik, ragyogó világba? Mert a pénzt, — ezt tudta, — meg fogja szerezni, annyit, amennyit akar belőle. Semmi máshoz nem értett, de az aranyra való sikeres vadászat ösztöne vele született, úgy élt idegeiben, akár a ragadozókében.

Állát simogatta és hunyorgott a fényben.

Élvezte a tudatot, hogyha most megnyomja a csengőt, valaki idejön ajtaja elé, halkan kopog, megtudakolja kívánságát és teljesíti is. Kérhet reggelit, rendelhet fürdőt, felhozathatja az ujságokat, — parancsolhat egy egész szálloda személyzetének, amely néhány koronáért készségesen, sőt alázatosan rendelkezésére áll. Még neki is... Ó, a pénz hatalom! Mindennél többet ér, mert mindent megszerezhet rajta az ember. A boldogságot is.

Eszébe jutott, hogy csakugyan csenget, s avval, aki bejön, felhúzatja az ablak rolettáját. De félt a nevetségességtől, mert nem tudta, hogy ilyesmit szoktak-e kérni, hát inkább kimászott az ágyból és mezitláb indult az ablak felé. Talpát kedvesen csiklandozta a vastag, puha szőnyeg.

Az utca nappali fénye egyszerre tört be a lármával a szobába. Lenézett a szédítő magasságból. A város már tülekedve, rohanva élt, épp, mint tegnap. Semmi változás, mintha most is ugyanazok az emberek lihegnének a járdákon, kergetetten, s valamelyik sarokból titokban visszatérve. A rikkancsok épp oly rekedten kiáltoztak, a villamosok csengője pontosan olyan hisztériával jajgatott.

Vizet csorgatott a mosdóba, s meglepetten látta, hogy vadonatúj törülközőt kapott. Lám, ez is... Mindennap tiszta törülköző jár az igazi úrnak. Az otthoni szürke, örökké nedves ruhára gondolt, amelybe beleeszi magát a piszok és a szappan, savanyú szaga van, s minden hónapban cseréli ki csak Marusja.

Felöltözött, magára kapkodta új ruháját, s míg a lépcsőn lefelé haladt, azon tűnődött: mivel üsse agyon az időt. Kondornak dolga van délelőtt, csak ebéd után találkoznak, addig azt tehet, amit akar. Leereszkedőn fogadta a liftesfiú, a portás és a londiner köszöntését. Kilépett az utcára, tétován indult el a forgatagban, de aztán megállított egy férfit:

— A banknegyedet hol találom meg? — kérdezte.

Megkapta a felvilágosítást és óvatosan, minden saroknál körülnézve indult a mondott irányba. Homlokát ráncolta, magában mondogatta az utcaneveket és ismételte: merre kell fordulnia itt vagy ott.

Végre megérkezett.

Mintha templomban járna, lábujjhegyen lépkedett az óriás paloták közt. Olvasta az aranybetűs felirásokat, amelyek elmondták: melyik házban milyen nevű birodalma van a bankjegyeknek és sárgán csillogó fémrudaknak. Elképzelte a hatalmas páncélszekrényeket, duzzadtan a pénztől, s hallotta a falakon keresztül az apró aranyérmék varázsos, éles pengését a márványlapon.

Kint volt már a Dunaparton, s úgy nézett fel a sarokpalota hatalmas ablakaira, mint a felfedezők egy kincses földrész legmagasabb ormára.

A kapu előtt autó állott; kormánykerekénél fehér porköpenyben várakozott a soffőr.

Az Akadémia felől egyszerre patkócsattogás lármázott bele az áhítatos csendbe, s Juda megpillantott két szénfekete lovat. Lakkszerszám csillogott rajtuk, a kantáron és a hám oldalán ezüstveret sápadt, s a két gyönyörű jószág mögött nesztelenül gurult a gumikerekű hintó.

Az ülésen unottan hátradőlve, kistermetű, idősebb férfi nyujtózkodott, kemény szalmakalappal a fején, nagykockás kabátban, hajtókáján piros viránggal. Arca két oldalán gyér, ősz pofaszakáll, szeme fölött óriás vastag pamacs, amely mögül keskeny résen pillogtak a világba kék szemei.

A bank kapuja előtt a lovak megtorpantak.

S akkor a hűvös homályból aranypaszományos kabátú, zsinórossipkás, nagybajuszos ember lépett ki. Dereka szinte kettétört, úgy meghajolt és harsány, vezénylő hangon köszönt:

— Alázatos szolgája, méltóságos uram...

Kifent bajusza, — kétoldalra meredő vasvillahegy, döfésre készen, — még ez a félelmetes bajusz is lekonyulni látszott a tisztelettől. Juda izgatottan találgatta, ki lehet a hatalmas úr, akinek jöttére a portás ilyen gyorsan futott elő tisztes pocakjával s akkorát kiáltott, hogy tán a pénztárteremben a bankók is glédába igazodtak tőle.

Közelebb óvakodott a palotához, s mikor látta, hogy az óriás forgóajtón mások is bemerészkednek, engedett az ellenállhatatlan vágynak: szétnézni odabent. Tétován sompolygott be a vörös, síma lépcsőn a márvánnyal borított falak közé, minden pillanatban készen, hogy egy haragos tekintetre, vagy egy felelősségrevonó szóra visszafordúljon, elfusson, mint egy idegen kertbe besurrant gyümölcstolvaj gyerek.

De senki se kérdezett tőle semmit.

A portás már helyén ült, unott pillantást vetett rá, — más nem történt.

Hirtelen azt se tudta, hová nézzen. A termet halk zsongás töltötte meg, ünnepélyes mormolás, mintha a sok ember mind imádkoznék, s néha egy-egy félhangos kiáltás hangzott el. Számokat, neveket mondtak a hivatalnokok, akik oly otthonosan, fesztelenül és elfogódottság nélkül járkáltak a pénz szentélyében, mint szatócsok a heringes hordók között. Ők a beavatottak, akik pillarebbenés nélkül dobálják a kötegekbe szorított ezresbankókat és közömbös ujjakkal nyúlnak a hatalmas szekrényekbe, amelyeknek polcain ártatlanul hevernek valóságos vagyonok.

Juda tág szemmel itta a látványt. Támolygott, mint a részegek, s nem tudta, mit nézzen tulajdonképpen. Ez az igazi... Pénzzel dolgozni! Nem áruval, nem vállalkozással, ami mind mocskos és fáradalmas. Pénzt! Amiért helybe jön mindenki, alázatos zarándokként. Pénz! Amivel nyerni lehet mindent, mert semmit se lehet elképzelni nála nélkül, se születést, se halált, se boldogságot, se szomorúságot. Pénz! Aminek a nyelvét mindenki megérti...

Fogai vacogva verődtek össze, sápadt volt, azt hitte, mindjárt elájul. A tömeg, ahogy hullámzott, ide-oda sodorta magával, észre se vette senki. Nem is látták tán, hiszen minden szem a Pénz felé irányult, a szentek szentje felé, a szertartást bámulta, ahogy az arany papjai sürögnek-forognak az acéloltár körül, s mindenki azt várta: mikor vetnek neki is alamizsnát, ezer, tízezer, vagy százezer koronát, — egyre megy, hiszen a szédítő méretekhez képest csakugyan alamizsna minden összeg. A pénz végtelensége, mint egy óceáné: ez érződött itt.

Idejönni úgy, ahogy a hintón érkezett méltóságos az előbb! Annak bizonyára utat nyitottak, s mindenki elhallgatott, amerre elhaladt, ha ugyan egyáltalán erre tartott, hiszen a főpap se járt a templomba azon az uton, amelyen a többi közönséges halandó... Furcsa volt, ahogy magában minduntalan összekeverte a két fogalmat, de érzéseiben és gondolataiban tökéletesen azonossá váltak. Hát nem ugyanúgy lépett-e be ő is az előbb, mint a hívő a templomba? S az a személytelen hatalom, amely a pénzből árad, vajjon nem mindenható-e hát?

Alig tudott szabadulni innen, de végül mégis mennie kellett. Az emberek fogytak, úgylátszik, tán gyanút is keltett lézengése, mert egy szigorú tekintetű férfi hozzálépett és megkérdezte:

— Kegyed vár valakire?

— Igen, — dadogta, — várok...

Türelmetlenül megnézte óráját, néhányszor még fel-alá sétált, tüntetően pillantgatott az ajtó irányába, aztán, mint aki megúnta a várakozást, kifelé indult.

A hűvös terem után jólesett a napfény, de mikor mégegyszer felnézett a palotára, fájdalmat érzett, a búcsúzás szorongását egy felejthetetlen élménytől. Ha most elvezetik innét, s megkérdezik: mit látott, nem emlékezik semmi másra, csak a pofaszakállas kis öreg emberre, meg a bank palotájára. Egy pillantást nem vetett a tér szobraira, az Akadémia oszlopos homlokára, vagy a Lánchídra, amely ott nyújtózott előtte a napfényben ragyogó Duna tulsó partja felé. Szeme és értelme vak volt minden más számára, nem tartott érdemesnek látni semmi egyebet.

Ebédelni is majdnem elfelejtett.

Bóklászott az utcákon, tereken keresztül, s valahol a Gizella-téren egy étteremből kicsapódó finom

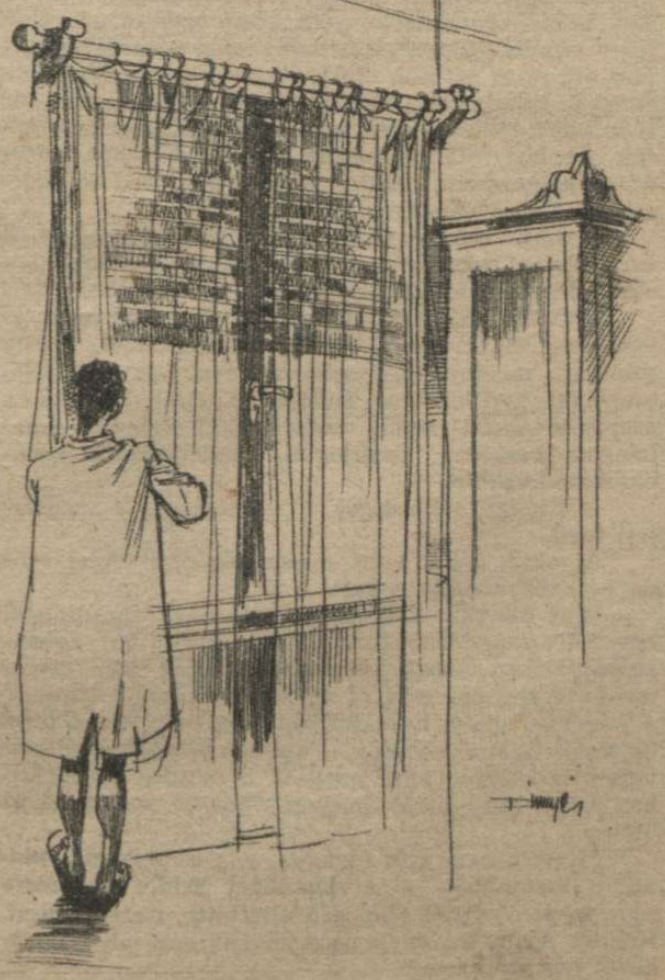

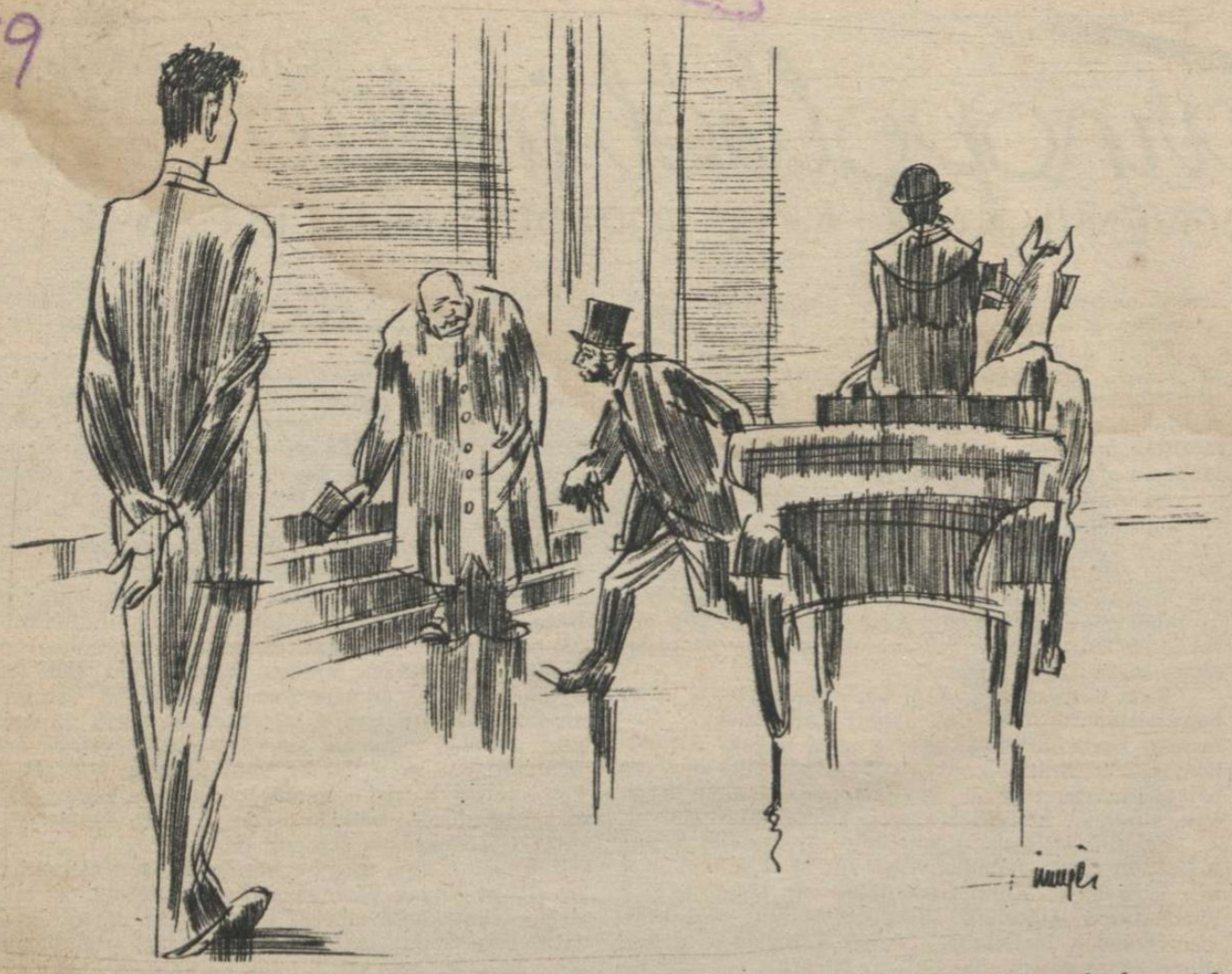

illat juttatta eszébe, hogy még semmit se evett. Megállt az ajtó előtt, habozva, hogy bemenjen-e Kondor nélkül, de aztán gyorsan tovább lépett. Ki tudja, nem vallana-e szégyent viselkedésével? Nem érezte biztosnak magát, hogy azt az evőeszközt ragadná fel, amelyiket éppen kell, s hogy úgy nyúlna az ételhez, ahogy szokás.

Megkérdezte, merre van a Dob-utca, emlékezett, hogy Kondor tegnap oda akarta vinni. Itt, az idegen, mégis oly ismerős környezetben keresett helyet, hogy éhségét elverje. A héber betűk otthoni emlékeket ébresztő formája az üzletek ajtaja fölött, a mocskos házak udvarairól kiáradó szagok, a szakállas, nyugtalanul hadonászó, éneklő beszédű rokonok most ingerelték és utálatot gerjesztettek benne. Mintha *amonnét* kikergette volna valaki, gúnyosan és lenézően, hogy jöjjön ide, mert itt van a helye. Úgy surrant be egy kifőzésbe, ahová három lépcsőn kellett lemenni, mintha bújni akarna valaki elől.

A tarkaterítős asztaloknál lármás vendégek ültek. Többnyire vidékiek. Lábuk előtt táskák, batyuk púposodtak, s átbeszélgettek egymáshoz, mintha valamennyien ugyanahhoz a családhoz tartoznának. Juda arra gondolt: szegény emberekkel nem lehet asztalhoz ülni. Büdösnek találta a helyiséget, amelyet egyetlen porlepett utcai ablak világított meg, s az előtt időnként el-elsurrant két láb árnyéka. A járókelőké.

Nem vették észre mindjárt, a helyiségben elég sokan voltak. Alaposan körülnézhetett.

Jiddisül beszéltek páran, — akaratlanul odafigyelt, — s belenyilallott, hogy más nem ért meg minden szót az apai ház nyelvéből. Örült neki... Egy vörös, hatalmastermetű zsidó azt magyarázta, hogy mindenkinek Palesztinába kéne mennie és úgy élni ott, mint az ősök éltek. Öklével verte az asztalt, szakálla remegett az indulattól. Páran bólogattak, de nem nagy lelkesedéssel, mások oda se figyeltek, falták a babbá főtt marhahúst, amelynek nehéz, zsíros szaga hagymásan, sűrűn rájuk ülepedett és beleszivakodott a vendégek ruhájába is.

— Egy szép libamellet parancsol uraságod? — kérdezte a tulajdonos, — prófétafejű vénember, — akit sürgetően hívtak egyszerre négy asztalhoz is.

Bólintott, hogy jó. Gyorsan túl akart esni az étkezésen. El, el innét, ebből a környezetből, amely mindjárt megfojtja levegőtlenségével és undorító szagaival. Gyülölte az ismeretlen zsidókat, s mikor a szomszéd asztal mellől megpróbáltak vele bizalmas hangon beszédbe ereszkedni, összeráncolta szemöldökét, elfordult.

— Ez egy sabbeszgoj... — suttogta a megsértett öreg.

A másik vállat vont, s nem törődött többé vele, de halkabbra fogta a szót.

Mint aki már felkapaszkodott nagy fáradsággal egy mély szakadékból, s hirtelen elveszítve egyensúlyát, visszazuhant, Brandstein Juda úgy érezte magát. A tegnapi este, az orfeum, az elegáns étterem, a kávéház, ahová hajnaltájban még betértek, s most ez a sóletszagú kifőzés, — a különbség érzékeltette vele a távolságot, amit megtett. S mindez gyakorlatban mégis mily kevés, milyen könnyen visszahull az ember...

Fizetett, nem volt étvágya, alig csipegetett valamit a libamellből, s a lépcsőket szinte egyszerre ugrotta át. Az időt alaposan eltöltötte, sietni kellett, Kondor azóta tán várja is a kávéházban, ahol találkozót beszéltek meg.

Csakugyan, ott ült a kis kerek márványasztal előtt, de nagyon rosszkedvűnek látszott, s az arca sápadt volt.

— No, mi az? — kérdezte Juda.

— Nem fontos...

— Beteg tán? Megártott az éjszaka?

— Nem.

Ivott egy kortyot, tekintetét eleresztette a padlón, mint aki nagyon mélyen gondolkodik. Juda feketét rendelt, s ő is némán bámuldozott. Nem érdekelte túlságosan a Kondor gondja, elfoglalták tapasztalatai, friss emlékei, s még jól is esett neki, hogy hallgathat. Egy idő mulva azonban furcsának találta, hogy a bőbeszédű és fontoskodó Kondor, aki annyira szerette fitogtatni pesti mivoltát, s olyan atyásan tanítgatta, most egyáltalán nem törődik vele.

— No, nem akarja megmondani? Összeveszett tán a feleségével?

— Á... — legyintett, — amiatt én sohase krenkolom magam.

— Üzleti ügy?

Kondor bágyadtan bólintott:

— Az... Egy kis zavar van.

Megint hallgatott egy darabig, aztán mélyet lélegzett, s az ellenkező végletbe csapva át, bőbeszédűen magyarázni kezdte gondjait. Juda tudta, hogy az építkezést nem a maga pénzéből végzi, bár minden tőkéjét belefektette, s most a bankkal, ahonnét kölcsönt vett fel, történt valami.

— Krízis van, — legyintett, — kevés a pénz.

Juda a palotára gondolt és nem értette a dolgot. Kevés a pénz? Kondor biztosan hazudik... Hiszen egy ilyen bankban milliók vannak! Egy egész országot meg lehetne vásárolni talán csak azon a pénzen, amit délelőtt látott.

— Nem kapott pénzt? — firtatta.

— Nem. Nem akarnak adni. Pedig kínáltam már nyolc százalékot is. Fogalmam sincs, mit csinálok, ha nem sikerül valahonnan felhajtanom. Belebukok, tönkremegyek, koldus leszek. Amíg baj nincs, addig sürögnek az ember körül, de ilyenkor mintha megéreznék, mennyire szorongatnak, szemtelenek és magas lóról beszélnek velem.

— Miért nem megy egy másik bankhoz?

Kondor legyintett és mosolyogni akart, de arca olyan volt, mintha vadkörte húzta volna össze a száját.

— Azt hiszi, olyan egyszerű az? Sehol nem adnak.

— A bank azért van, nem?

Kondor hümmögött, nem volt olyan hangulatban, hogy felvilágosításokat adjon. Mintha az orra vére folyt volna, feje egészen előrebukott, szeme alatt táskák képződtek, kövér tarkójából egészen eltűnt a vér, keze öntudatlanul játszott hasán a vastag aranyláncal. Sűrűn sóhajtott, reszelte a torkát, izgett-mozgott, s tekintgetett az ajtó felé, mintha várna valakit. A kelepcébe szorult vad nyugtalansága volt ez. Juda némi kárörömmel szemlélte, s arra gondolt, hogy tudna segíteni rajta. Egy sürgönybe kerülne, az öreg Oziás nem olyan kényes, mint a bankok, biztosan adhatna neki tízezer koronát, vagy akár százezret is, egy milliót, — Oziás pénzszekrényét kimeríthetetlennek tartotta. Csak az a kérdés: lehetne-e valamit keresni ezen. Barátságból, jószívűségből az ember nem dobálja a bankót.

— Egy ismerősömet várom, — mondta sokára Kondor, — telefonáltam neki, tán kihúz a slamasztikából. A fene egye meg ezt a krízist. Ennek is olyankor kell jönni, mikor én valamibe belefogok. Ezt a pechet...

— Bankár az ismerőse?

— Á... Pénzügynök. Tudja, mi az?

— Nem.

Kondor magyarázni kezdte a dolgot és Juda, mint mindig, ha valami nagyon érdekelte, kifeszítette derekát, hosszú ujjaival megmarkolta az asztal szélét, vékony nyakán a feje előrenyúlt, hogy egyetlen szót se veszítsen el. Milyen egyszerű módon lehet itt keresni!... Egy ember nem foglalkozik mással, mint a pénz közvetítésével, olyan árut kínál, amire mindenkinek mindig szüksége van. Visszautasítást sohase kap, mindig biztosra megy, a százalékát megkapja, s még csak nem is kockáztat semmit.

— Lehet, hogy az a bank, ahonnét elküldtek, holnap kifizet nekem ötvenezer koronát, — mosolygott savanyúan.

— Hát mégsincsen krízis?

— Nem érti... — legyintett lemondóan Kondor. — Nézze, a bank nem számíthat nekem nyolcpercentes kamatot, mert az uzsora lenne. De tudja, hogy nekem pénz kell, elküld, s holnap a lakásomon becsenget az ügynök. Azt mondja, nézze Kondor úr, én tudom, hogy magának szüksége van iksz koronára. Én megszerzem. De a kamatláb nyolc százalék, vagy nyolc és fél. Mit tegyek? Megadom, mert a nyakamon van a kés. S a bank röhögve kifizet!... Hát ilyen a krízis, a mennydörgős mennykő csapjon

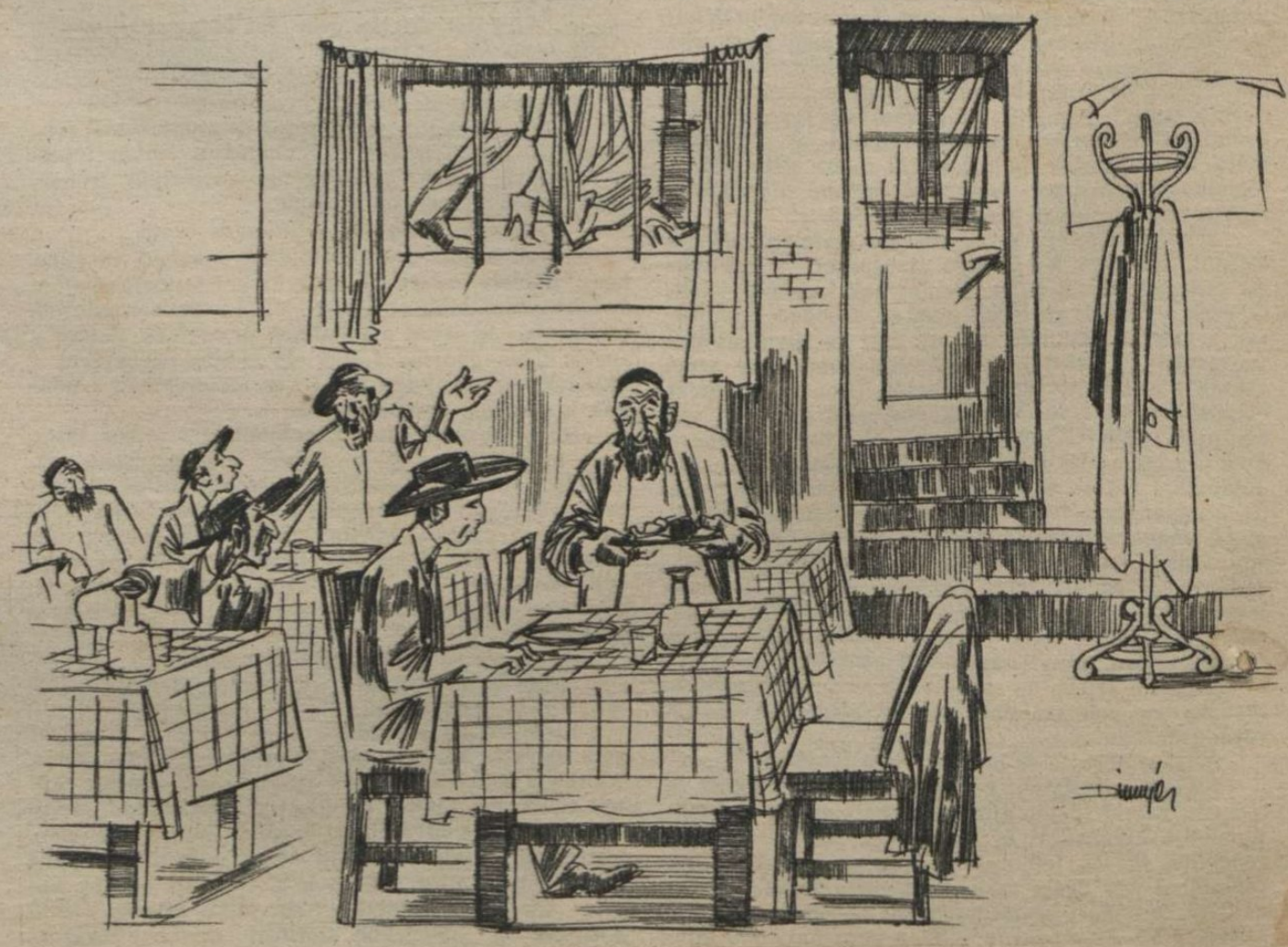

bele. Maga még nem tudja, hogy itt Pesten milyen nehéz boldogulni... Annyi ember van, mind élni akar, hát egymást eszik. Csak egyszer legyek túl ezen a vasuton, Isten engem úgy segéljen, sohase fogok többet ilyesmibe. Tudja, mennyivel jobb dolog a posztó?

— Lehet, — vont vállat Juda. — De kockázat nélkül nem lehet keresni.

— Mondja már! Kevesebbet keresek, de az izgalom nem eszi a májamat.

Az idő telt, az ismerős nem akart megérkezni. Kondor türelmetlenné vált, kétszer is felugrott az asztaltól, azzal, hogy telefonálni megy. Végre egy sovány, nagyorrú, laposfülű, lomposan öltözött, torzsás szakállú ember tartott feléjük. Kondor felállt, arca egyszerre kiragyogott és két kézzel integetett:

— Itt vagyok, Weisz úr!

Az idegen kezetnyújtott Judának is, s lovaglóülésben letelepedett melléjük.

— No, mi ujság?

— Akarok magával egy fontos ügyben beszélni.

— Pénz? Mert akkor ne is kezdje. Pénz, Kondorkám, pénz az nincs.

— Nono, — s kedélyesen hátba veregette, — csak maga ne mondja ezt nekem. Ha Pesten van egy ezres, akkor azt maga meg tudja szerezni.

— Hajaj... régen volt az, Kondor úr. Egész nap szaladgálok, estére nem érzem a fájós haxnimat, de alig tudom megkeresni a kapucinerre valót. A pénz úgy eltűnt, kérem, hogy a szagát se érezni. Egy Columbus kéne, aki megint felfedezze, mint Amerikát... Hehehe...

Kondor nem méltányolta a tréfát.

— Magának ez egy vicc, de nekem pénz kell, Weisz úr.

— Szivesen adok kölcsön. Mennyi kell?

— Nem úgy. Ötvenezer koronára van szükségem.

— Ötvenezeeer? Annyi pénz tán a világon sincs! Legfeljebb a Rotschildnak. De az Weisszel nem dolgozik, sajnos. Még tíz százalékért se, — folytatta elkomolyodva. — Értse meg, Kondor úr, pénz egyszerűen nincs. Még az olyan szolid firmáknak se, mint maga. Ne is beszéljünk róla. Hogy van mindig? Keveset látni Pesten mostanában. Hallom, valami vasutat épít.

— Igen. Azért kellene az ötvenezer.

— Hát tán valaki más. Mert én nem tudok. Bank?

Kondor dühösen legyintett.

— Ugyan! Mért mondja ezt nekem? Nem vagyok én gyerek. Maga a bank. Hozza nekem a pénzt, fizetek nyolc százalékot.

— Mondom, még tízért sincs.

— Meg akarnak ölni... Meg akarnak ölni... — mormogta Kondor.

Homlokán finom, apró cseppekben ütött ki a verejték. Utolsó reménye volt az ügynök. A Bizalmi és Ingatlanbank, ez a szutykos kis krejzleráj nyakára tette a kést. Mi ütött Schäffer Salamonba? Mit akar tőle? Úgy beszélt vele, mintha ma látta volna először, felülről, hetykén, még székkel se kínálta meg. „Elmúlt az az idő, mikor a pénz könnyen jött". — mondta utálatos és pöffeszkedő hangon, kerek halszemét kimeresztve. „Sajnálom, Kondor úr, de nem állhatok rendelkezésére." Így. Nem állhatok rendelkezésére... A Salgó és Reményi részvénytársaságnál, ahová első ijedtségében felszaladt, öt percet szenteltek neki. Az igazgató, a fiatalabbik Reményi, a Hugó, aki arisztokratákkal barátkozik és raccsol, teljes részvétlenséggel jelentette ki, hogy őket nem érdekli, miből folytatja a vasút pítését.

— Nekünk van egy megállapodásunk, — mondta, — ahhoz ragaszkodunk. Megérti, nemde? Hogy a pénzt honnan veszi, ahhoz semmi közünk. Mi nem vagyunk bank, nem foglalkozunk kölcsönközvetítéssel. Ezt előbb kellett volna meggondolni, Kondor úr. A levegőből nem lehet vállalkozni...

Weisz csikorgatta a széket, póznatermetét hintálta rajta előre-hátra, unatkozva. Kivett egy fogpiszkálót, nagyra tátotta a száját, s a hátsó, lyukas zápfogát kezdte vájni.

Felhúzott szemöldökkel pillantott Kondorra, hümmögött, aztán felállt:

— Sajnálom, — mondta, — hogy nem köthetünk üzletet.

Megbillentette kalapját, kezetnyújtott, s félig elmenőben odavetette:

— Volt egy kapucinerem. Legyen szives, apuskám, fizesse ki. Rosszul megy nekem, csak a maga kedvéért jöttem ide.

— Süllyedj el, — mormogta Kondor. — Látja, Brandstein Juda, ilyen alakok is vannak. Fogadni mernék, hogy a briftasnija tele van százasokkal, de a kapucinerét velem fizetteti. Slemilnek játssza ki magát! Zsarolni akar. Tíz százalékot szeretne... Lehet, — tette hozzá, s a hangjában reménykedés volt, — hogy egy óra mulva visszajön és tízért kínálja az ötvenezret.

De Weisz nem tért vissza.

Alkonyodott már, s ők még mindig ott ültek a kis kerek asztal mellett, a pincér négyszer is kicserélte előttük a vizespoharat, vendégek jöttek-mentek, szomszédaik változtak, strucctollas kalapban sűrű, édeskés akácillatot árasztó hölgyek ültek le mellettük, s Juda szeme sarkából azokat nézte. Unatkozott. Szerette volna mondani, hogy menjenek valahová, de tisztelte Kondor gyászát. A pénztelen állapot éppen olyan, mintha meghal az embernek valakije. Gyöngéden kell vele bánni, vígasztalni.

Mi lesz, ha nem kap kölcsönt? Pénze, úgylátszik, egyáltalán nincs már, hazárd módon vágott neki a vállalkozásnak, mielőtt gondoskodott volna a szükséges fedezetről. Végeredményben megérdemelte ezt a leckét, de mi lesz a vége? Megszökik? Otthagyja az egészet, úgy, ahogy van, s veszni engedi belefektetett tőkéjét? És mi lesz az ő kantinjával? Ohó... Erre nem is gondolt mostanáig. Ha Kondor belebukik, új vállalkozó jön, az ő megállapodásuknak vége, s oda az a pénz is, amit tőle kicsikart. Nem, ennek nem szabad megtörténnie. Valamit tenni kell... Sürgönyözni Groszmann Oziásnak, hogy mentse meg ezt a kínlódó, szerencsétlen kövér embert. De miért őt? Miért ne léphetne Kondor helyébe? Micsoda kilátások! Vállalkozó, kantinos, kezében az a pár száz ember, — maga a munka nem boszorkányság, Oziás bácsi segítene a könyvelőjével együtt, neki nem is lenne más dolga, mint vigyázni, hogy az emberek ne lustálkodjanak, ne lopjanak, be ne csapják. Persze, ez nemcsak rajta áll, hiszen a vasútépítés vállalkozója tulajdonképen a Salgó és Reményi részvénytársaság. Azokkal kéne beszélni. Egyszerre sürgőssé vált az elmenetel.

— Meddig ülünk még itt? — kérdezte. — Azt hiszem, Weisz úr már nem jön vissza. S ide nem hozzák magának a pénzt, Kondor úr.

Kicsit gúnyos volt a hangsúlya, szomszédja csodálkozón rá is pillantott.

— Mehetünk, — bólintott sóhajtva. — Igaza van, mit töltsük itt az időt. De ma nem lesz orfeum... Nincs kedvem sehová elmenni. A fene egye meg ezt a pénzt.

— Bizony, — bölcsködött Juda, — a pénz nagy gond, ha nincsen.

Elkísérte Kondort a szürke bérházig, ahol lakott, s a kapuban sietve búcsúzott.

— Biztosan várja már az asszony magát, — mentegetődzött. — Nem akarom visszatartani. Holnap látom-e?

— Délben. Bejövök majd a kávéházba. No. Isten vele, Brandstein úr.

Bágyadtan kezetnyújtott és imbolygó, kövér alakja eltűnt a sötét lépcsőházban.

Juda fütyörészve indult a szálloda felé. Elhatározta, hogy maga csinál programot estére, valahol megvacsorázik, előkelő és úri helyen, aztán kávéházba megy, zenét hallgatni. Valahogy megnőtt az öntudata délután. Elképzelte magát a Kondor helyén, mióta eszébe jutott ez az ötlet, szüntelenül foglalkozott vele. Az üzletet csodálatos módon megérezte, finom szimata volt hozzá, s tudta: egyáltalán nem haszontalanság, ha az időt tölti vele. Egy reális pont se volt benne, mégis az ösztöne mondta neki, hogy holnapra tán valósággá válhatik mindaz, amit meglökött fantáziája elképzel.

Liften vitette fel magát a harmadik emeletre, először próbálta ki, milyen érzés ez és maga is csodálkozott, mennyire egyszerű. A liftesfiú leemelte a sapkáját, nagyot köszönt. Benyúlt a zsebébe, s borravalót adott neki. Egy egész koronát. Életében először volt pazarló Brandstein Juda, de nem bánta, jó érzés melegítette, azt gondolta magában: úr vagyok, s ez a korona egy kicsit előleg is volt, talán a sorsnak.

Nem volt semmi dolga a szobájában, lustán tett-vett, megállt a szekrény előtt, nézegette magát a tükörben, aztán folyatta a vízvezeték csapját, kezet mosott, homlokán felfedezett egy apró pattanást, azt kinyomta, s bajlódott vele, mert vérzett. Így töltött el vagy másfél órát. Észrevette, hogy a cipője poros, s most már otthonosan nyúlt a heverő terítője után. Megkereste sarkán azt a helyet, ahová egyszer már beletörölte a cipőt, gondosan ugyanazt használta megint, dudorászott, s mert nem tudott már semmit tenni, elindult vacsorázni. Várakozás feszült benne. Várta ő is a másnapot, legalább akkora izgalommal, mint Kondor úr. Lassan kialakult benne a terv, hogy mit kell tennie.

Az estét teljesen egyedül töltötte. Ugyanott vacsorázott, ahol előző este Kondorral, a pincér, aki kiszolgálta, ismerősen köszönt, s elébe tette az étlapot. Végigtanulmányozta, különös gonddal az árakat, aztán a francia neveket. Nem tudta, hogy kell olvasni, de különösen szépnek találta olyan közönséges ennivalók nevét, mint amilyen a barnamártásos marhasülté.

Palackos bort kért, s ugyanazokat az ételeket rendelte, amiket előző este ettek. Tudta, hogy azokkal biztosan bánik majd.

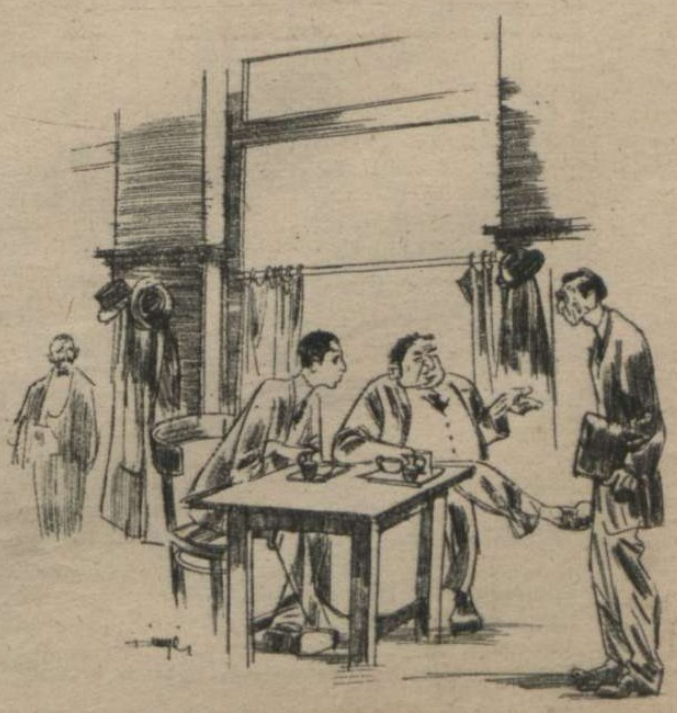

A jóllakott emberek derűjével távozott, itt is gazdag borravalókat osztva, az utcán pedig konflisba ült, s úgy vitette magát a zenés kávéházba. Bizsergett benne az ital könnyű mámora, pedig nem fogyasztott sokat a borból. Néha úgy érezte, bele kell dudolnia a zenébe, később arra gondolt: milyen jó lenne, ha vele szemben is ülne egy azok közül a hölgyek közül, akik társaságukkal nevetgélve körülvették asztalát. Most hasonlította először össze az idegen úrinőket Rozelével, s úgy találta: az öreg Oziás leánya semmivel se marad mögöttük. Szép asszony lesz belőle, — s ami fő, gazdag. Jól választott, vagy inkább szerencsés kiválasztott ő maga, hiszen nem sok része volt abban, hogy Groszmann Oziás leánya vőlegényének számít. Majd Rozele is kap ilyen nagyszélű, strucctollas kalapot, fűzőt, csillogó függőket a fülébe, könyökig érő kesztyűt. Csak persze nem szabad ottmaradni az öregekkel... Megkapja a hozományt, ami semmiesetre se lehet kevés, egy gazdag ember ne fukarkodjék, ha leánya férjhezmegy, aztán szépen elválnak. Pestre költözik. Nem, nem marad többé vidéken, ha arra gondolt, hogy életét Munkácson kell töltenie, megborzadt. Vesznek ki lakást, a harmadik emeleten, mint Kondorék, cselédet tartanak, gyönyörű bútorokat vásárolnak. Később inasuk is lesz, ki tudja? Tán hintó is, két fekete paripával, lakkszerszámmal. Képzelete szabadon repült a mámor és a zene szárnyain, a kényelmes széken hátradőlt, félig lehúnyta a szemét, s úgy gondolta el jövendő életét. Megépíti a vasutat Kondor helyett, egyszerre vagyonos emberré válik, aki előtt nyitva a világ. Bankár lesz...

Sovány, sápadt virágáruslány lépett az asztalához:

— Rózsát tessék...

Ránézett, s kiválasztott egy szál virágot.

Brandstein Juda egyre könnyelműbben költekezett. Ezen a napon már harmadszor adott ki pénzt fölösleges dolgokra.

III.

A kapu két oldalán megfeszült izmokkal szakállas, meztelen gipszóriások tartották a habarcsívet, a lépcső márványnak látszott, a padozat szines kövekből rakott volt; mindenről ordított az a hamis előkelőség, amellyel a hirtelen meggazdagodott, de ízléstelen emberek elképzelik a nagyvonalúságot. Balról fekete üvegtáblán aranybetűk tudatták, hogy ebben a házban székel a Salgó és Reményi részvénytársaság.

Juda körülnézett, mintha attól félne: követte valaki és meglesi, mit cselekszik, aztán besurrant a kapun. Hűvös, nyirkos udvarszag csapott az orrába.

A lépcsőházban tanácstalanul nézett szét, de aztán egy kinyújtott ujjú aranykéz, amelyet a cégtáblához hasonlóan fekete üvegre festettek, szigorúan mutatta az utat az első emeletre.

Ott is találkozott a Salgó és Reményi névvel, most már egy ajtón, amelynek szemöldökét cifrára kifaragták. Kilincs helyett sárgarézgomb volt rajta, közepén üveges kémlelőlyuk, félfáján pedig csengő.

Sötétzöld ruhás altiszt eresztette be, miután kikémlelt a nyíláson.

— Mit óhajt uraságod? — kérdezte.

— Az igazgató úrral akarok beszélni.

— Melyikkel?

Juda nem tudta, hány igazgató van ilyen cégnél, tanácstalanul lábat váltott és fölényesen legyintett:

— Mindegy. Amelyik itt van, azzal.

— Hugó igazgató úr van itt.

— Jó.

— Kit jelentsek be? És milyen ügyben tetszik?

— Mondja, hogy valaki keresi a v—i vasút miatt.

— De be kell jelentenem a nevet is, kérem.

— Brandstein. Brandstein Juda.

— Tessék helyet foglalni.

Az előszobában süppedő bőrkarosszékek álltak kerek asztalok körül, a falon rajzok és fényképek, amelyek épülő országutakat, félig kész házakat, vasúti töltéseket és hidakat ábrázoltak. A falon hatalmas óra. Tenyérnyi rézingája hangtalanul lendült ide-oda a fekete szekrényben, aztán hirtelen megszólalt és mély haranghangon ütötte az egyet.

Brandstein Juda félórával előbb vált el Kondortól, akit egészen kétségbeesett hangulatban hagyott az utcán. Nem sikerült pénzt szereznie, most már látta, hogy kilátástalan minden próbálkozás.

— Végem van... — mondogatta, s jóformán nem is tette vissza zsebébe a hatalmas, kockás kendőt, amellyel szüntelenül törölgette verejtékes homlokát.

Egy távol zümmögő darázs neszelését nem hallgatta volna Brandstein Juda kevesebb érdeklődéssel, mint ezt a lamentációt. Semmi részvétet nem érzett, hideg maradt, s miközben a kövér és riadt ember, aki egyszerre omlott össze a szeme előtt, majdnem sírt a tehetetlen haragtól és kétségbeeséstől, már az elkövetkező órák lehetőségét fontolgatta. Ha néha rá is pillantott Kondorra, csak azért tette, hogy hátha valami értékes felvilágosítást kaphat még tőle, aminek hasznát veheti. Ezért intézett hozzá óvatos kérdéseket, olyan részletekre, amelyekhez semmi köze nem volt. Ha Kondor csak egy kicsit józanul gondolkozik még, bizonyára észreveszi és nyakonragadja, megfojtja a tacskót, aki az ő halálára spekulál. De csak panaszkodni tudott, sóhajtozni s ettől az elesettségtől Brandstein Juda mind nagyobb erőre kapott. Majdnem a vállát veregette Kondornak, felsőséges barátsággal. Szavai símák voltak, nyájasak és ragadósak a jóindulattól. Keze zsebében ökölbe szorult, hideg volt és izzadt, torka kiszáradt, olykor vérhullám öntötte el egész testét, épp, mint akkor, amikor még a rutén asszonyokat csalta meg a mérleggel.

Most, hogy itt ült, másfajta érzések kavarogtak benne. Jókora kíváncsiság s egy feszült, majdnem fizikai fájdalmat okozó készenlét, amely remegésre késztette egész testét.

— Pár perc mulva... — tért vissza az altiszt. — Az igazgató úr egy kis türelmet kér. Referálnak neki.

— Várok.

Nem ült már vissza a süppedő karosszékbe.

Le s föl járt a szobában, hallgatta, ahogy vadonatúj sárga cipője minden lépésnél nyikorog. A gyöngyházbetétes gombok ragyogtak rajta, nadrágja éle olyankor előre csapódott. Titokban lehúzta a gyomrán medvékkel hímzett mellényét, az egyetlen divatcikket, amelyet Kondor úrtól kívánt meg.

Az ajtó, amely mögött az igazgató, titokzatosan trónolt, kinyílt. Hajlotthátú, öreg, kopasz emberke lépett ki rajta, háttal a nyíláson.

Hóna alatt vastag, kéktáblájú, csíkos vászonsarkú könyvet szorongatott. Feje gömbölyű volt és síma, egyetlen szál haj nem födte már bőrét, amely ragyogott, mintha fényezett, sokat fogdosott golyóbis felülete lenne. Hogy megfordult, egyszerre lehervadt szájáról a főnöknek kijáró mosoly, vékony kefebajuszán simított egyet s úgy hatott, mintha ezzel a mozdulattal venné le a csak hivatali használatra szánt kifejezést kékre beretvált ábrázatáról.

— Tessék... Uraságod vár az igazgató úrra?

— Én.

— Tessék csak befáradni.

— Folytatjuk. —

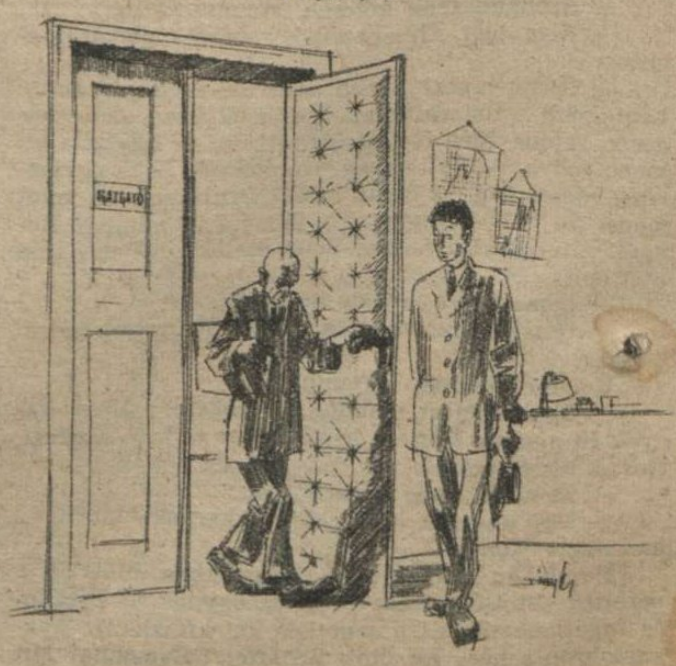

AMERIKAI-ANGOL VIGASZVERSENY ORÁNBAN

— *Hát nem érdekes, hogy most az egyszer — előreszaladunk?...*

MAROKKÓBAN...

— *«Csak az amerikai kulturát hozzuk!...»*

bernát: *Aladárn... ha így vnlenek a hírek Afrikából, akkor én téged kirúglak!..*

EGY KIS FÉLREÉRTÉS A KÖRTELEFONÁLÁSBAN

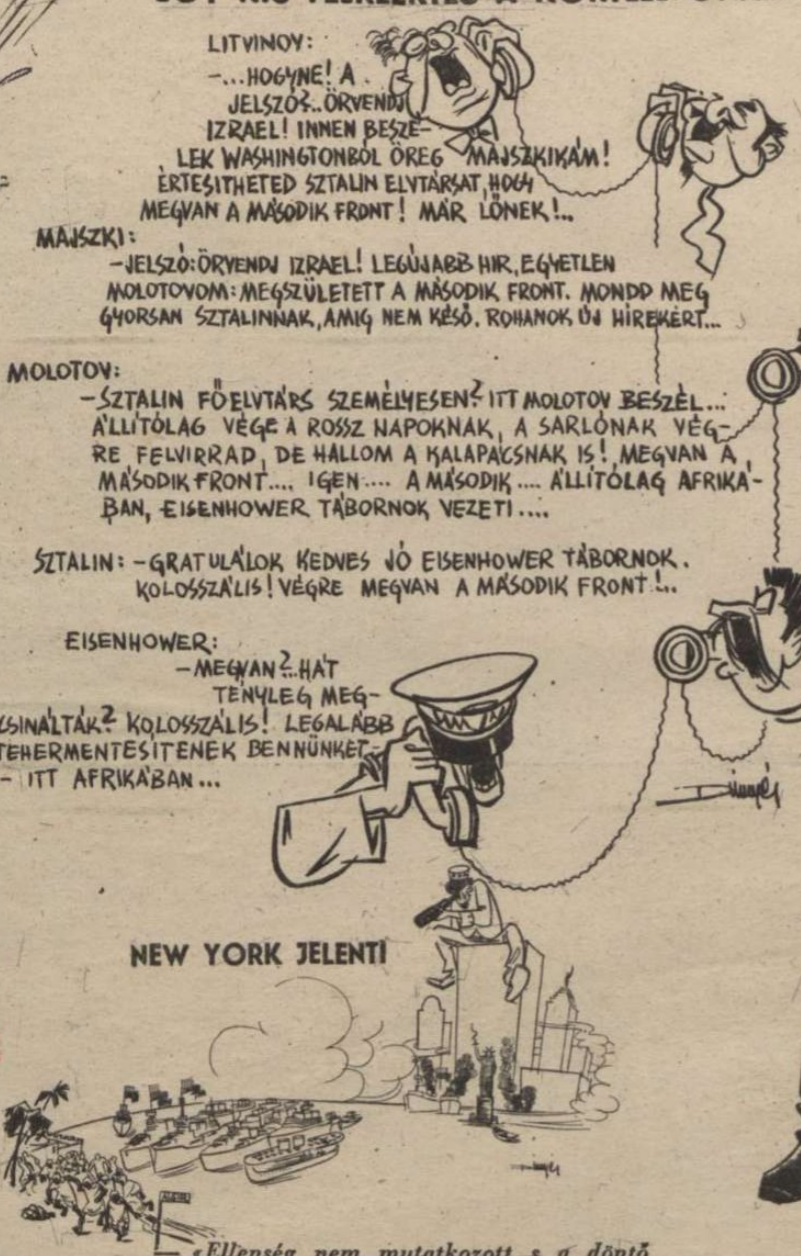

AMERIKAI-ARABS TALÁLKOZÁS AFRIKÁBAN

— *«Majd mi megtanítjuk magát, Sejk úr, a demokráciára!...*

PERZSIÁBAN

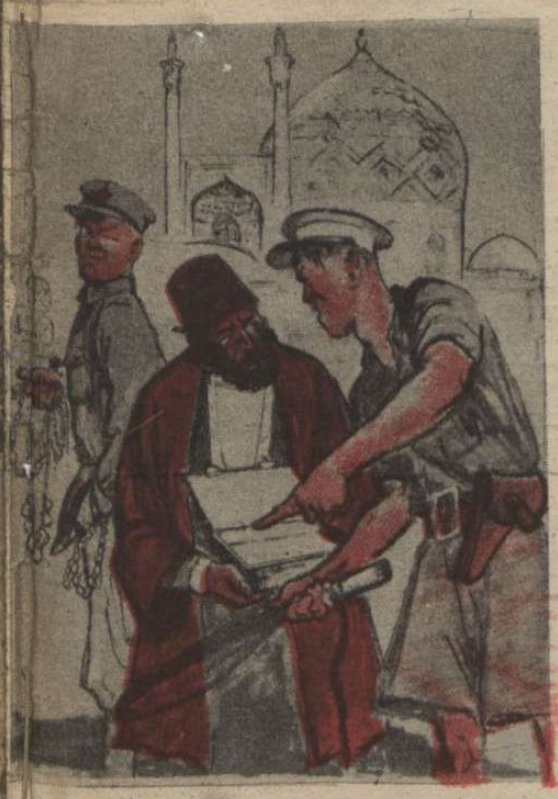

— *Iván, te kutya, hová lettek az élkszerek?*

— *Elfelejtetted, jó uram, hogy két nagyhatalom véd bennünket?...*

NEW YORK JELENTI

— *«Ellenség nem mutatkozott s a döntő csata megkezdődött...»*

HOL TÁGUL, HOL SZŰKÜL A ZSIDÓ MELLÉNY, — AVAGY TÜCHTIGKRANK A RADIÓ ELŐTT.

MAGYAR FUTÁR. Politikai hetilap. A szerkesztésért felel: DR. RAJNISS FERENC főszerkesztő. A kiadásért felel: Grátzer Antal. Szerkesztőség: V., Gr. Klebelsberg-utca 29. Telefon: 120-856. Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 19. Telefon: 132-883, 139-926. — Előfizetési ár egy évre 10 P, félévre 5 P, negyedévre 2.50. Egyes szám ára 20 fillér. Csekkszámla: 21.363. Kéziratok, képek, rajzok megőrzését vagy visszaküldését a szerkesztőség és a kiadóhivatal nem vállalja. — Nyomatott a Stádium Rt. offset-körforgógépén. Budapest, V., Honvéd-utca 10. Felelős: Győry Aladár igazgató.

MAGYAR HŐSÖK VÉDIK A DON PARTJÁT . . .

(Jánosffy Endre felvétele)

A lapot küldi:

.....

Cím:

.....

Tábori posta szám: .....